

Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN-International Council of Nurses) 2021 yılı Raporu'nun Türkçe Çevirisi Türk Hemşireler Derneği Tarafından Yapılmıştır.

İÇİNDEKİLER

ULUSLARARASI HEMŞİRELER BİRLİĞİ BAŞKAN VE GENEL SEKRETERİNİN MESAJI

GİRİŞ

BİRİNCİ BÖLÜM: SAĞLIK HİZMETLERİNDE DÖNÜŞÜM VE HEMŞİRELİK

Sağlıklı toplumlar

Herkes için Sağlık: Ekonomik ve toplumsal refah için yatırım

Sağlık bakım hizmetine erişim, değişen öncelikler ve yenileşim

Güvenilir iletişim: Toplumsal acil durumlara müdahalede etkili bir araç

İncinebilir gruplara yönelik bakım hizmetine odaklanma: Uzun süreli bakım kurumlarında yaşayan kişiler

Toplum sağlığının korunması

İKİNCİ BÖLÜM: DAHA İYİ BİR SAĞLIK SİSTEMİ İÇİN HEMŞİRELERİ DESTEKLEMELİK

Güvenli çalışma ortamı

Hemşirelerin beceri, yetenek ve niteliklerini tanımak

Hemşireliğe yatırım yapmak

Hemşirelik işgücü dönüşümü

Hemşirelik eğitimini yeniden tasarlamak

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: GELECEĞİN SAĞLIK HİZMET VİZYONU

KAYNAKLAR

ULUSLARARASI HEMŞİRELER BİRLİĞİ BAŞKAN VE GENEL SEKRETERİNİN MESAJI

COVID-19 salgını dŸnyayı, yaŐama, sosyalleŐme, çalışma, birbirimizle etkileşim kurma ve hemşirelik hizmeti sunma Őeklimizi deĐiŐtirdi. Hemşirelerin gŸrŸnŸrlŸĐŸnŸ daha Önce hiÇ olmadığı kadar artırdı ve hemşirelerin sağlık hizmeti için vazgeçilmez olduğuna dikkat çekti.

Hemşireler Şefkat, bakım, dayanıklılık, yaratıcılık ve liderlik becerileriyle pandemi ile mŸcadelede eğitim, araştırma, Önleme ve tedavide Ön saflarda yer almış ve halen çalışmaktadır. Bu sŸrete, birçok hemşire hayatını kaybetti. Hemşireler, yeterli koruma Önlemleri ve Ődemelerinde iyileşme olmadan çalışmaya devam ettiler; sevdiklerinden ayrı kaldılar ve kahramanlar olarak ŐvgŸye layık gŸrŸldŸler. Ancak hemşireler melek ya da sŸper kahraman değil, insandırlar. Herkesle aynı ihtiyaç ve haklara sahiptir. YaŐamı boyunca insan merkezli bŸtŸncŸl bir bakım sağlayan eğitimi, yetenekli, bilgili profesyonellerdir.

Bu salgından ŐĐrendiklerimizi ve aldığımız dersleri bu uğurda hayatlarını kaybeden hemşirelere ve topluma borçluyuz. Sağlık sistemi ve toplumların bakıŐını, kadın-erkek, genç-yaşlı, zengin-fakir, sağlıklı-hasta, azınlık-çoğunluk arasındaki eşitsizlikleri Önlemek, ortadan kaldırmak için deĐiŐtirmeliyiz.

Sağlık hizmetlerine yapılan yatırım, kısa zamanda ŐngŸrŸlmesi zor olan getiriler sağlar ve bu alana yapılan harcamaların olumlu sonuçlarının izlenmesi zaman alabilir. Buna rağmen bu alana yapılan yatırımların gelecek için yapılan yatırımlar olarak gŸrŸlmesi gerekir.

Toplumlar yoksulluk, yetersiz beslenme, eğitimsizlik ve iŐsizlik dahil olmak ũzere, sağlığın toplumsal belirleyicilerini ciddi bir Şekilde gŸzden geçirmeli ve daha eşit ve daha adil stratejiler izlemelidir. Toplumlar, herkesin yaptığı iÇin emeğini karŐılıĐını aldığı, insan onurunu koruyan ve makul bir yaşam standardı sağlandığında kazanır.

Pandemi sağlık hizmetlerimizin çoğunluğunun ihtiyacı karŐılayacak Şekilde sunulmadığını ortaya koymuştur. Bu doğrultuda sağlık politika, uygulama ve olanaklarında Önemli dŸzenlemeler yapılmadığı sŸrece, Birleşmiş Milletler SŸrdŸrŸlebilir Kalkınma Hedeflerine ulaŐmamızın mŸmkŸn olmayacağı açıktır.

Bu rapor, sağlık hizmetlerinin sunumunda hemşireleri etkili ve yetkili pozisyonlarda istihdam etmenin insan merkezli, bütüncül yaklaşıma sahip sağlık hizmeti sunumunu destekleyerek toplumlar için olumlu sağlık çıktılarına ulaşmayı sağlayacak bir vizyon ortaya koymaktadır.

Uluslararası Hemşireler Birliği, herkese etkili sağlık hizmetinin sunulabilmesi için dünyadaki tüm hemşireleri ve hemşirelik mesleğinin ilerlemesini sağlayan çalışmalarını desteklemeye devam edecektir.

Annette Kennedy ICN Başkanı	Howard Catton ICN Genel Sekreteri
--------------------------------	--------------------------------------

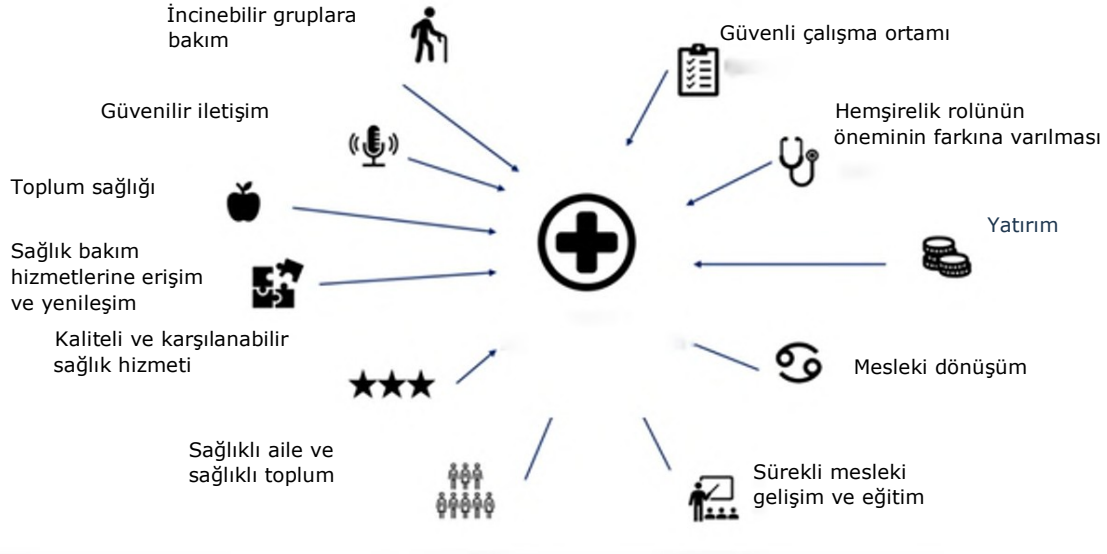

GİRİŞ

Ölüm, hastalık, acı çekme, fiziksel ayrılık, sosyal izolasyon, psikolojik ve duygusal hasar, eğitim ve ekonomi üzerinde olumsuz etkilere yol açan COVID-19 salgınının sonuçları, gelecekte oluşacak benzer krizleri önlemek için değil, aynı zamanda sağlığı ve refahı iyileştirme, sağlık hizmetlerini geliştirme ve yeniden şekillendirmede kullanılabilir güçlü nedenler teşkil etmektedir (Jazieh & Kozlakidis, 2020).

COVID-19, son 20 yıldaki üçüncü Koronavirüs salgınıdır. Yapılan çok sayıda uyarıya rağmen, birçok ülke bu salgının üstesinden gelmeye hazır durumda değildi. Salgın, virüsün hızla yayılmasıyla ortaya çıkan ani ve yoğun sağlık hizmeti talebini karşılayamayan ve yönetemeyen sağlık sistemlerinin pek çok zayıf noktasını açığa çıkardı. Bu sonuç neredeyse tüm sektörlerde ve toplum hayatında daha fazla aksamalara neden oldu.

Tarihsel olarak, küresel sağlık krizleri, sağlık hizmetlerinin sunulma biçiminde büyük değişiklikleri zorunlu kılmıştır. Aynı şekilde, COVID-19 salgını da bizi düşünmeye, hatalarımızdan ve başarılarımızdan ders çıkarmaya, bireylerin ve toplulukların yüksek sağlık standartlarına ulaşmalarına yardımcı olurken aynı zamanda toplumun tüm alanlarının geliştirilmesini destekleyebilecek daha iyi sağlık bakım sistemlerini nasıl oluşturabileceğimizi planlamaya zorladı. Bu vizyonu gerçekleştirmek için, sağlığın sosyal belirleyicileri ve eşitsizliklerini tekrar ele almaya zorladı. Diğer yandan sağlık ile diğer sektörler arasında bozulmuş olan ilişkileri ve sağlığın yegâne sorumluluğunun sağlık profesyonellerine ait olduğu görüşünün tartışılmasını gerektirdi. Geleceğin sağlık hizmetleri için vizyona ihtiyacımız var. Bu Uluslararası Hemşireler Günü raporu, bu vizyon için gerekli olan temel özellikleri özetlemeyi amaçlamaktadır.

Şekil 1: Geleceğin Sağlık Hizmet Vizyonu

BİRİNCİ BÖLÜM: SAĞLIK HİZMETLERİNDE DÖNÜŞÜM VE HEMŞİRELİK

Sağlıklı toplum için: Yalnızca belirtilere değil, nedene odaklanmak

COVID-19, dünya genelinde sağlık sistemlerini çöküşün eşiğine getirdi. Hükümetler, çalışanların, hastaların ve toplumun sağlığını korumak için sağlık hizmetlerine etkin kaynak sağlamada hızlı davrandılar. Diğer yandan sağlık çalışanları da salgına, beceri, şefkat ve ustalıklarını toplumsal / profesyonel beklentilerin çok üstüne çıkararak yanıt verdiler.

COVID-19 salgını, virüsün etkisini kontrol altına almanın yalnızca sağlık profesyonellerinin değil, aslında toplumun her bir üyesinin sorumluluğu olduğunu açıkça göstermiştir. Bireyler ve toplumlar, COVID-19 salgının yayılmasını durdurmak için, el hijyenini sağlama, sosyal mesafeye uyma ve maske takma gibi halk sağlığı önlemlerini sürdürerek, hastalığın yayılma alanı ve hızını kontrol etmede kilit rol oynamış ve bu yolla sağlık hizmetlerine olan talebi etkilemişlerdir. Bahsedilen önlemleri sürdüren toplumlar, sağlık sistemlerine olası hasta akınına hazırlanma ve yeniden düzenleme için zaman kazandırmıştır.

Buradan alınacak ders, Lord Nigel Crisp'in *Sağlık evde kazanılır: hastaneler onarım içindir* (Crisp, 2020) adlı kitabında işaret ettiği gibi toplumun, sağlığın sürdürülmesi, bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıkların, akıl sağlığı sorunlarının, yalnızlık, yoksulluk, madde kullanımı dahil günümüzde pek çok önemli sağlık ve toplumsal sorunun üstesinden gelmede önemli role sahip olduğudur. Bu doğrultuda, sağlık hizmetlerinin, yalnızca tedavi odaklı değil, 'sağlığın yapılandırılması' ve hastalıklara neden olan etkenlerle mücadeleye odaklanması gerekir.

Geleceğin sağlık hizmet vizyonu, sağlık sistemi, diğer sektörler (ör. eğitim, ulaşım, vb.), hükümetler ve toplumun "sağlıklı ve sağlıklı yapılandıran bir toplum" yaratmak için birlikte çalışacakları bir ortaklığı gerekli kılmaktadır (Crisp, 2020). Bu vizyon tüm tarafların, insanların yaşam boyu sağlıklı olabileceği koşulları inşa etme, yani sağlığın sosyal belirleyicilerini ele almada sorumlu olacağı anlamını taşımaktadır.

Aslında bu, eski bir vizyonun, Sağlığın Teşviki ve Geliştirilmesine Yönelik Ottawa Sözleşmesi'nin yeniden hayata geçirilmesidir. 1986 yılında imzalanan bu sözleşme, insanların sağlıkları üzerindeki kontrollerini artırma ve sağlıklarını geliştirmelerine olanak tanıyan sağlık teşvikini hedefliyordu. Bu sözleşme, sağlığın sadece sağlık sektörünün sorumluluğu

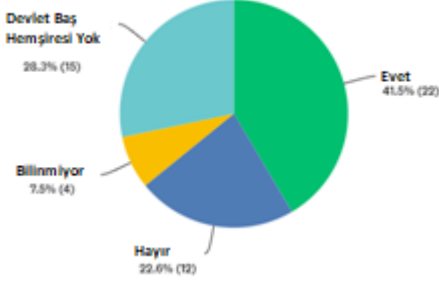

olmadığını, sağlıklı yaşam tarzı ve esenliğin de ötesine geçtiğini gösterdi (DSÖ, 2021). Bu anlayış, COVID-19 salgını sonrası tüm dünyadaki iyileşme ve gelişmenin temeli olacaktır.

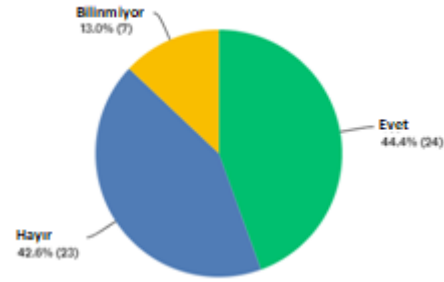
Bu vizyonun başarıya ulaşabilmesi için hemşirelik mesleğinin sürece aktif olarak dahil edilmesi ve sorumluluk alması gerekir. Hemşireler, bireyi ve sağlık ihtiyaçlarını en iyi şekilde anlayan sağlık profesyonelleri olarak, sağlığı yapılandırma ve sağlıklı toplumlar oluşturmada hayati öneme sahiptir. Hemşireler, okullarda, işyerlerinde, kamu sağlık kurumlarında, uzun süreli bakım merkezlerinde, evde bakımda ve toplumun olduğu her 'Sağlık Kültürü' oluşturmada öncülük ediyorlar (Eylem Kampanyası, 2021).

Tablo 1- Uluslararası Hemşireler Birliği (ICN) Anket Sonuçları Ocak 2021

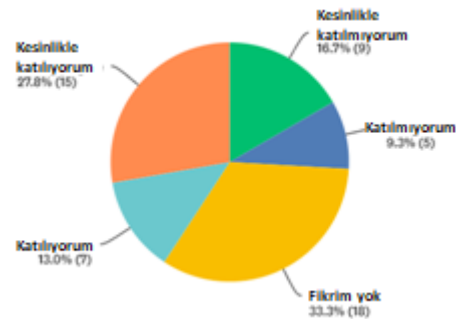
Sağlık Bakanlığı Hemşirelik Hizmetleri Daire Başkanları ulusal sağlık karar alma sürecine dahil oldu mu?

COVID-19 ile ilişkili politikaların yapılandırılması / karar verme süreçlerine enfeksiyon, önleme ve kontrol konularında uzman olan hemşireler katılıyor mu?

Kıdemli hemşire liderleri, üst düzey karar alma süreçlerine dahil edildi ve etkili bir şekilde görüşlerine başvuruldu mu?

Uluslararası Hemşireler Birliği 2020'nin sonlarında, 130'dan fazla üye ülke ulusal hemşire derneklerine bir anket uyguladı. Ankete yanıt veren hemşire derneklerinin neredeyse yarısı (%41,5) ülkelerinde ulusal sağlık karar verme sürecine dahil olan ulusal düzeyde temsil edilen bir hemşirelik pozisyonun olduğunu bildirirken, çoğunluk ya karar verme sürecinde bu hemşirelerin yer almadığını (%22,6) ya da ulusal düzeyde temsil edilen bir hemşirelik pozisyonunun olmadığını (%28,3) belirtmiştir. Bu sonuçların anlamı, sağlık çalışanlarının arasında en kalabalık çoğunluğa sahip olan hemşirelerin üst düzey karar alma süreçlerinde temsil edilmemiş olmasıdır. Bu sonuçlar aynı zamanda, hasta savunuculuğu yapan en güçlü sesin tartışmalarda bulunmadığı anlamına gelmektedir.

Sonuçlar, enfeksiyon önleme ve kontrol konusunda uzman hemşirelerin katılım durumu için de benzerdir. Katılımcıların çoğunluğu (>%42) enfeksiyon kontrol alanında uzman hemşirelerinin üst düzey karar verme süreçlerinde yer almadığını göstermektedir. Oluşturulan komitelerde hekimlerin çoğunlukla yer aldığı görünmektedir. Halbuki enfeksiyon kontrol hemşireliği pandemiyle mücadelede toplumun sahip olduğu en eski hemşirelik çalışma alanlarından biridir ve etkili silahlarından biridir. Oysa sağlık sistemleri ve toplumsal politikaların geliştirilmesi ve uygulanması hemşirelerin katılımı olmadan etkili olamaz.

Anket ayrıca kıdemli hemşire liderlerinin yaklaşık %40'ının pandemi sırasında üst düzey karar verme süreçlerine etkili bir şekilde dahil olduğunu ortaya koydu. Birçok dernek, hemşirelerin pandeminin ilk aşamalarında görmezden geldiklerini ancak 2020'nin sonlarında karar verme süreçlerine dahil olduklarını belirtti.

Bu araştırmanın sonuçları, dünyada birçok sağlık sistemine ilişkin çarpıcı sonuçlar ortaya koymuştur. Hemşireler, sağlık sisteminin temel yapı taşlarıdır ve bireylerin ve toplumların sağlığını ve refahını geliştirmede ve korumada hayati bir role

sahiptir. Bu doğrultuda sağlık sistemleri, sağlıklı ve sağlıklı yapılandırılan toplumlar oluşturmak, bireyler ve toplumla etkin şekilde iletişim kurmak için hemşireleri bugün ve gelecekte alacakları üst düzey karar süreçlerine dahil etmek için harekete geçmelidir.

Herkes için sağlık: Ekonomik ve toplumsal refah için yatırım

COVID-19, tüm dünyada sağlık sistemlerinde oluşan bölünme ve kaynak yetersizliğini açığa çıkarmış ve Herkes İçin Sağlık ve Küresel Sağlık Güvenliği programlarının önemini ortaya koymuştur. Herkes için sağlık hedefine ulaşmak, bireylerin ihtiyaç duyduğu kaliteli sağlık hizmetlerine mali zorluk çekmeden erişebilmesi anlamına gelmektedir. Küresel Sağlık Güvenliği, Herkes için Sağlık ve toplum temelli sağlığı geliştirme programlarına sahip olan ülkeler, pandeminin sağlığa ve ekonomiye etkilerini yönetmede diğer ülkelere göre daha hazırlıklı durumdadır (Ooms ve diğerleri, 2018).

Ekonomik faaliyetlerdeki düşüş ve kamu gelirlerinin azalması ülkelerin finansman açığı vermelerine, her yıl borçlarının artmasına neden olmaktadır. Ekonomide yaşanan bu değişimin, sağlık hizmetlerinin finansmanında bireysel ödemeleri (cepten harcamaların) artırarak, birey ve toplumların hayati ve temel sağlık hizmetlerine ulaşmasına engel olacağı ön görülmektedir. Dünya Bankası'nın önde gelen ekonomistleri (Iravaa & Tandon, 2020) ekonomik krizin, kamu harcamalarında sağlık için ayrılan payı azaltarak, bireysel sağlık harcamalarını artıracaklarını, Herkes İçin Sağlık için yıllardır elde edilen ilerlemeyi riske atacağını belirtmektedir

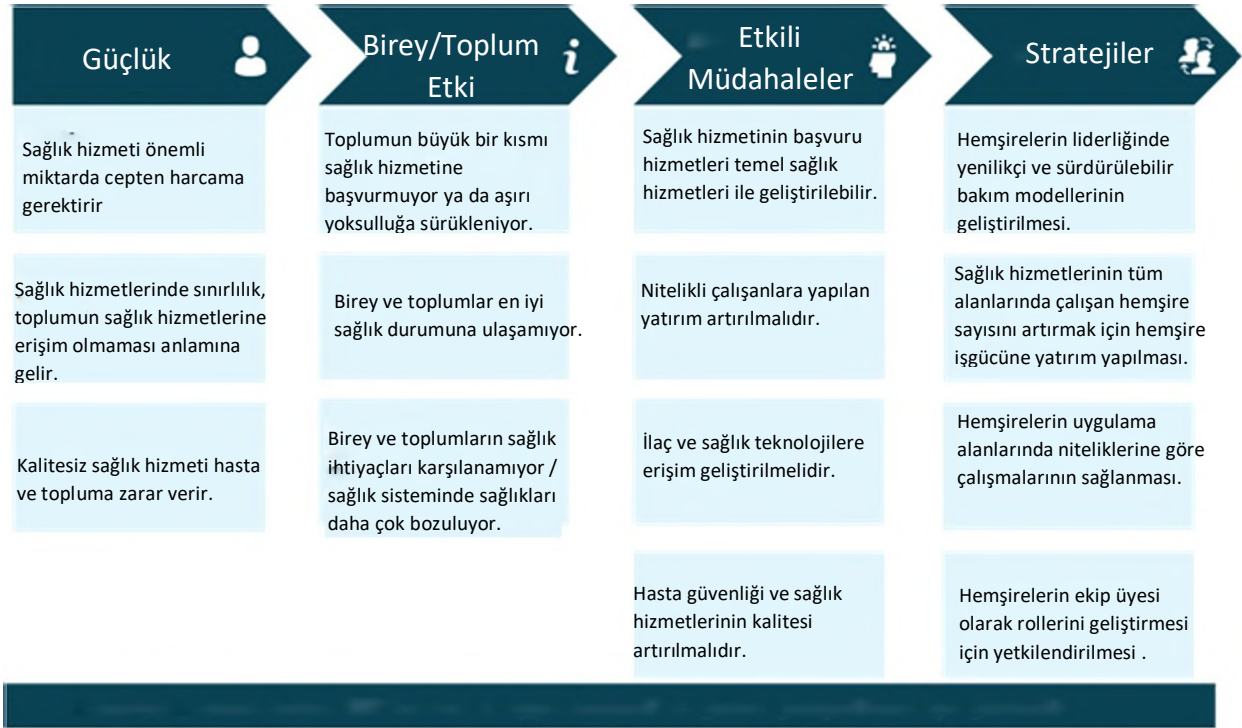
Diğer yandan toplumun, COVID-19 pandemisi ile birlikte sağlık sisteminin yeni kaynaklarla zenginleştiğine dair yanlış bir algıya sahip olduğu söylenebilir (Iravaa ve Tandon, 2020). Sağlık sistemine yapılan ek finansman / kaynak aktarımı yalnızca acil durum nedeniyle gerçekleştirilmiştir.

Pandemi ilişkili ekonomik zorluklar ve toplumsal olaylar anksiyete, depresyon, madde kullanım bozuklukları gibi ruh sağlığı sorunlarında artışa neden olmuştur. Uzun süreli izolasyon ve fiziksel mesafe önlemleri ve sosyal yaşam sınırlamaları fiziksel, ruhsal ve duygusal sağlık üzerinde olumsuz etkiler yaratmıştır. Tüm dünyada yaşanan bu sorunlar uygun şekilde ele alınmadığında, sadece ruh sağlığı hizmetlerine artan talep bile, önümüzdeki on yılda dünya ekonomisine 16 trilyon dolarlık ek bir maliyet getirecektir (Deloitte, 2021). Oysa günümüz sağlık harcamalarının sadece %1'den daha az bir miktarı ruh sağlığı hizmetlerine ayrılmış ve tüm dünyadaki sağlık iş gücünün yalnızca %1'den daha azı ruh sağlığı alanında çalışmaktadır.

Geleceğin sağlık hizmet vizyonu, sağlık ve ekonominin ayrılmaz bir bütün olarak ele alınmasını, hükümetlerin, sağlık hizmetlerinin salgın sonrası yeni pandemilere hazırlıklı

olmasını, etkili aşılama sistemleri geliştirmesini, etkin toplum sağlığı hizmetleri ve hizmete erişimi planlamak için önceliklerini, sorumluluklarını ve performanslarını gözden geçirmelerini gerektirmektedir. Herkes için sağlık hedefi kapsamında tüm ülkeler hemşireler başta olmak üzere, sağlık profesyonellerine yatırım yapmalıdır. Çünkü hastaların sağlık profesyonelleri ile kurdukları etkileşiminin yaklaşık %80'ini hemşireler ile kurdukları etkileşim oluşturmaktadır (Kickbusch, 2018). Hemşire iş gücünün desteklenmesi ve hemşirelerin birey ve toplum sağlığına katkılarının artırılması, sağlığın geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesi için hemşirelik mesleğine yapılacak yatırım Herkes için Sağlık temel hedefine yapılan temel ve sürdürülebilir yatırımdır.

Şekil 3: Hemşireler, Herkes için Sağlık programının uygulanmasını sağlar.

Sağlık bakım hizmetine erişim, değişen öncelikler ve yenileşim

COVID-19 pandemisi sağlık hizmeti sunumunda önemli değişikliklere neden olmuştur. Sokağa çıkma kısıtlaması, karantina, yanlış bilgiler, hastanelerde yatak doluluk oranlarının artması ve korku kültürü toplumun ihtiyaç duyduğu sağlık hizmetine başvurmasına engel olmuştur. Toplumun sağlık hizmetlerine başvuru oranının azalması yanı sıra sağlık kurumlarının küçülmeye giderek, personel ve kaynaklarını öncelikli alanlara yönlendirmesi, hastaneden erken taburculuk, acil olmayan elektif prosedürlerin / ayakta tedavi randevularının yeniden planlanması kronik hastalıkların tedavi ve bakımının kesintiye uğramasına neden olmuştur.

Kesintiye uğramış hizmetler

- Rutin aşılama – %70
- Bulaşıcı olmayan hastalıklara yönelik hizmetler – %69
- Ruh sağlığı hastalıklarının tedavisi – %61
- Kanser tanı ve tedavisi – %55
- Sıtma tanı ve tedavisi – %46
- Tüberküloz tanı ve tedavisi – %42
- Rutin ameliyat- 28 milyon iptal

Dünya Sağlık Örgütü'nün 2020 yılında 105 ülke ile yaptığı anket sonuçları, ülkelerin %90'ında sağlık hizmetlerinde önemli aksaklıklar olduğunu ve en büyük zorluğun düşük ve orta gelirli ülkelerde yaşandığını göstermiştir (DSÖ, 2020b). Pandemi, sağlık sistemlerinin acil durumlara hazırlıklarını ve insanların sağlık gereksinimlerini yaşam boyu karşılama ile ilgili yetersizliklerini görmelerini sağlarken, son yirmi yılda sağlıkta elde edilen tüm kazanımların kaybedilmesi riskini de beraberinde getirmiştir. Pandemi ile pek çok hastalığa yönelik temel tanı ve takip hizmetlerinin kullanılamaması, toplum sağlığında özellikle incinebilir gruplarda etkisi yıllar sonra ortaya çıkabilecek olumsuz etkilere yol açmıştır. Tüm bunların yanı sıra, pandemi ile oluşan sağlık hizmetlerine erişim engelleri sağlıkta eşitsizliklerin artmasına yol açabilecek potansiyele sahiptir.

Bununla birlikte, pek çok ülke pandemi / krizi yönetirken sağlık hizmetini sürdürmenin alternatif yollarını geliştirmeye çalışıyor. Sağlık sisteminde meydana gelen bu hızlı dönüşüm, finansal olarak sürdürülebilir, güvenli, kaliteli, erişilebilir ve olumlu bir tüketici deneyimi sağladığı sürece erişilebilir sağlık hizmetlerinin temelini oluşturabilir.

Sağlık hizmetlerinin dönüşümü, temel sağlık hizmetleri, toplum sağlığı ve akut bakım dahil olmak üzere tüm sağlık hizmetlerinin yeniden planlanmasını gerektirmektedir. Dönüşüm ile geleceğin sağlık vizyonunda tüm sağlık çalışanlarının teknolojiyle desteklenen interdisipliner ekip yaklaşımına sahip sağlık hizmetine odaklanmasını gerektirmektedir.

Tüm dünyadaki hemşireler, kaliteli, güvenli ve erişilebilir sağlık hizmeti sunulabilmesi için sistem dönüşümünün ön saflarında yer almaktadır. Hemşireler, önlerine çıkan zorluklara rağmen, olağanüstü durumlarda tedavi ve bakım hizmetlerini sürdürmeye devam etmekte ve herkesi göreve çağırmaktadır.

Dünya genelinde teletıp kullanımı 2020/21 döneminde önemli ölçüde artmıştır. Uluslararası Hemşireler Birliği tarafından yapılan araştırmada Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %55'i, teletıp kullanan klinikler olduğunu belirtmiştir.

Teletıbbın yanı sıra destekleyici teknolojilerin kullanımında da artış olmuş, Ulusal Hemşirelik Derneklerinin yaklaşık %50'si, COVID-19'un bir sonucu olarak destekleyici teknolojilerin kullanıldığını bildirmiştir.

Güvenilir iletişim: Toplumsal acil durumlara müdahalede etkili bir araç

"Sadece virüsle savaşıyoruz. Bir infodemi ile savaşıyoruz. "

Dünya Sağlık Örgütü Genel Direktörü Tedros Adhanom Ghebreyesus

Pandemi sürecinde, COVID-19'a yakalanmayı önlemek için deniz marulu yemek ve dezenfektan içmekten, 5G ağlarının virüsü yaydığına kadar, COVID-19 ile ilgili pek çok yanlış bilgi, virüsten daha geniş bir alana, daha hızlı bir şekilde yayıldı. Hastalık ile ilgili yoğun bilgi talebi, belirsizlik, bilinmezlik ve korku ile gelişen mitler, sahte haberler ve komplo teorileri toplumda kafa karışıklığı, düzensizlik oluşmasına ve hayati risklere neden oldu.

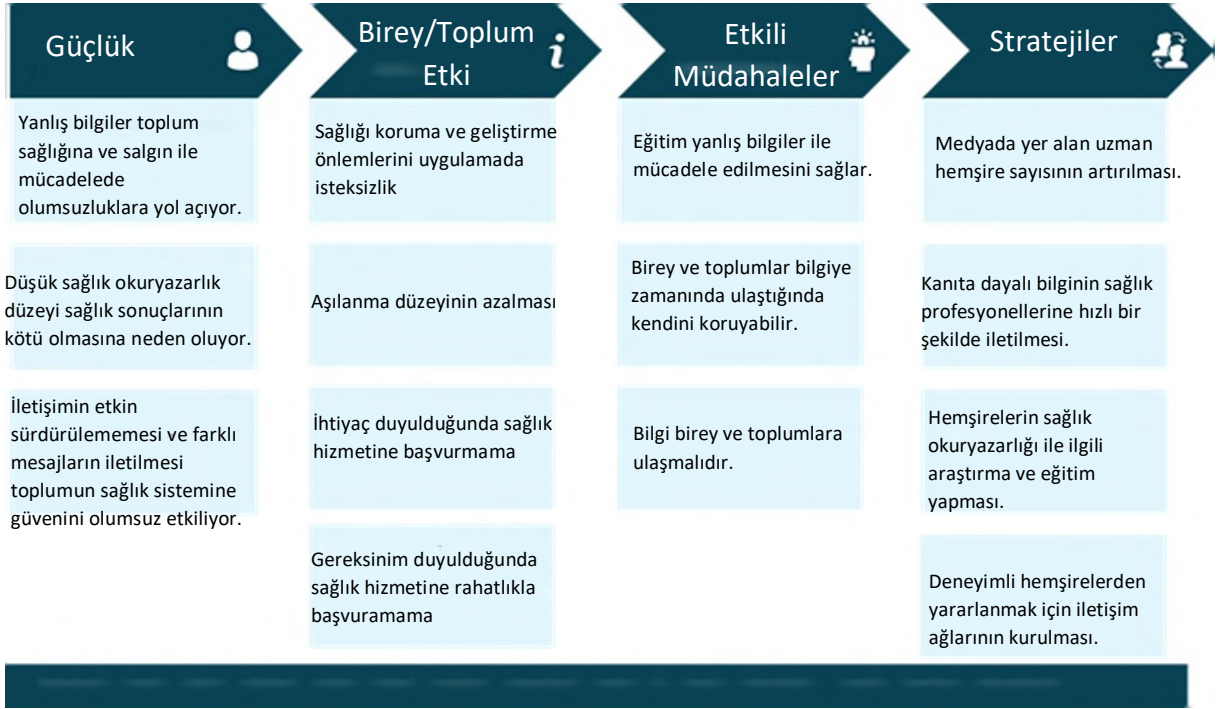
Olgusal, çoğu yanlış ve aşırı bilgi, Dünya Sağlık Örgütü tarafından "büyük bir infodemi" olarak adlandırılmaktadır (DSÖ, 2020c). Krizde birey ve toplumlar, kendilerini, ailelerini ve toplumu enfeksiyondan koruyacak davranışları sergilemek için doğru bilgiye ihtiyaç duymaktadır. Bu dönemde, *gerçek*, etkili sağlık politikası için en değerli kaynaklardan biridir.

Yanlış bilgi, toplumun COVID-19 ile mücadeleyi yürüten sağlık çalışanları, sağlık kuruluşları ve hükümetlere olan güvenini sarsmaktadır. Toplumun güvenini ve inancını yeniden oluşturabilmek için, yoğun çaba ve çok sayıda stratejinin birlikte uygulanması gereklidir. Bu anlamda, en önemli stratejilerden biri, toplumun hemşirelere olan güveniyle sağlanan fırsatlardan yararlanmak olacaktır. Sağlık iş gücünün büyük çoğunluğunu oluşturan, dünyada bakım hizmetlerinin büyük bir kısmını sunan ve en güvenilir meslek (birçok ülkede toplum araştırmalarında kanıtlandığı üzere) üyesi olan hemşireler, birey, aile ve topluma açık, net ve doğru bilgileri iletmek için dünyanın sahip olduğu en büyük kaynak ve fırsattır.

Sağlık hizmeti sunumu esnasında, pek çok koşulda hemşirelerden karışıklıkları gidermesi beklenir. Toplum, doğru bilgiyi elde etme ve güvende hissetme konusunda hemşirelere güvenmektedir.

Gelecek sağlık hizmet vizyonu, sağlık hizmetlerinin sahip olduğu güvenilir kaynak olan hemşirelerden yararlanılmasını önceliklendirmektedir. Bu konuda yapılması gereken güvenilir bilgi ve doğru mesajları iletmek ve toplumda yaygınlaştırmak için hemşireleri en güncel kanıta dayalı bilgilerle donatacak kaynakları geliştirmektir.

Sonuç olarak, üst düzey karar verme süreçlerinde hemşireler yer almalıdır. Halbuki tüm dünyada, tüm sağlık iş gücünün yarıdan fazlasını oluşturan hemşirelerin, hükümet, yönetim kurulu ve sağlık sistemlerinin yönetici düzeylerinde temsili son derece sınırlıdır. Oysa başka hiçbir meslek, bireylerin ve toplumların sağlık hizmeti ihtiyaçlarına ait güncel bilgileri bu mesleğin sunduğu gibi sunamaz. Hemşirelik mesleği kritik sağlık kararlarının alınmasına olanak tanıyan bilgiler sağlamaktadır (Anders, 2021). Toplumun hemşirelere olan güveni gibi, hükümetler ve sağlık sistemleri de hemşirelere toplumla diyalog kurma ve tartışmalara öncülük etme konusunda güvenmeli ve onları desteklemelidir.

Şekil 4: Hemşireler, hastalarını sağlıkları için gerekli olan bilgileri edinmeleri, bunları anlamaları ve bunlara göre hareket etmeleri için destekler - her fırsatı değerlendirir.

İncinebilir gruplara yönelik bakım hizmetine odaklanma: Uzun süreli bakım kurumlarında yaşayan kişiler

Tarih, toplum sağlığı ile ilgili acil durumda, incinebilir grupların hastalık riskinin daha yüksek olduğunu göstermiştir. Bu konu hakkında yazılmış çok sayıda makaleye rağmen incinebilir grupların korunmasında zorluklar yaşanmaktadır. Savunmasız kişilerin korunması için acil eylem planı yapılması ve daha iyi sağlık hizmeti sunumu için bu politikaların yürürlüğe konması gerekmektedir.

Pandemi sırasında en çok etkilenen incinebilir gruplardan biri bakım kurumlarında yaşayan bireyler ve yaşlılardır. Dünya Sağlık Örgütü, 80 yaşın üstündeki ölüm oranının Avustralya, Japonya ve Kore'de %20'den fazla olduğunu bildirmekte, Avrupa'da ise toplam ölümlerin %30-60'ının bakım kurumlarında kalan kişiler olduğunu tahmin etmektedir (DSÖ, 2020d). Yaşlı ve

bakım kurumlarında yaşayan bireyleri, sosyal izolasyon, anksiyete /majör depresif bozukluklar ve ihmal gibi tanımlanamayan diğer sağlık sorunları da etkilemektedir.

COVID-19 pandemisi öncesinde de, bakım kurumlarındaki yaşlılara gereken özenin gösterilememesi ilişkili pek çok olumsuz durum ve zorluklar ile mücadele edilmekteydi. Yaşlanma ile sınırlanan özerklik, yaşlı bireylerin savunmasızlığını ve zarar görme potansiyellerini artırabilmektedir (Duckett ve diğerleri, 2020).

COVID-19 pandemisi bakım kurumlarındaki yetersizliklerin fark edilmesine yol açmıştır. Bu süreç kurumlara yapılan yatırımların yetersiz kaldığını ve kalite denetimlerinin bireylere ihtiyaç duydukları bakımı sağlamada yeterli olmadığını göstermiştir. Bu kurumlar, uzun süredir, yeterli sayı ve nitelikte personele sahip olmaya çalışmaktadır. Yapılan araştırmalar, **yeterli** beceri ve uzmanlığa sahip personele sahip kurumların daha iyi hizmet sunduğunu göstermektedir (Ochieng ve ark., 2021). Bakım kurumlarında, yaşlı birey bakımına ilişkin bilgi, rehber ve kişisel koruyucu ekipman benzeri kaynak eksikliği COVID-19 pandemisinin yarattığı yükün artmasına neden olmuştur. Örneğin, bu kurumlarda kaynak eksikliği nedeniyle, pek çok personel COVID-19 ile enfekte olmuş ve yaşamını kaybetmiştir.

Uluslararası Hemşireler Birliği, Aralık 2020 - Ocak 2021'de 64 ülkenin Ulusal Hemşirelik Derneği ile yaptığı ankette, katılımcı üye derneklerinin **%20'si** ülkelerinde bakım kurumlarında kişisel koruyucu ekipmanlarının halen yetersiz olduğunu, bu kurumlarda çalışan personelin kişisel koruyucu ekipmanlarını kendilerinin temin etmek zorunda kaldığını bildirmiştir. Ülkelerin çoğu pandeminin başlangıcında, bakım kurumlarında kişisel koruyucu ekipmanların ciddi düzeyde eksik olduğunu, ülkelerin **%26'sı** pandeminin bir sonucu olarak bakım kurumlarında personel sayılarının azaltıldığını bildirmiştir.

Uluslararası Af Örgütü, Uluslararası Kamu Hizmet Kuruluşu ve Uni Global Birliği'nin (Uluslararası Af Örgütü, 2021) güncel raporunda, ABD'de en az 1500 bakım evi personelinin COVID-19'dan yaşamını kaybettiği bildirilmiştir. İngiltere'de hükümet verileri, bakım evleri ve toplum sağlığı çalışanlarının, COVID-19'dan ölme olasılığının genel çalışan nüfusa oranla üç kattan fazla olduğunu göstermektedir.

Kanada- Ontario Uzun Dönem Bakım Bakanlığı bu krizin çözümünün "kurumlarda daha fazla personelin istihdam edilmesi, mevcut personel için çalışma koşullarının iyileştirilmesi, etkili liderliğin sağlanması, bakım kurumlarının hem yaşlıların yaşaması hem de personelin çalışması için daha iyi bir yer haline getirilmesini sağlayacak stratejilerin uygulanması" ile mümkün olabileceğini belirtmektedir (Webster, 2021).

Bakım kurumlarında yaşanan sorunların çözümü; yaşlanma ve yaşlılığa ilişkin algı / düşünme şeklimizin değişmesi ve yaşlı bireylerin haklarının korunması ile mümkün olacaktır. Bu haklar, yaşlı bireylere destek sağlayan sağlık sisteminin belirlenmesi ve bakım verenler ile personelin haklarının dikkate alınmasını gerektirmektedir. Bu yaklaşım, salgının ötesinde bir sağlık hizmeti vizyonu için temel oluşturabilir ve yaşlı bireyler gibi incinebilir grupların sağlık ve iyilik hallerini geliştirilmesini sağlayabilir.

Geleceğin sağlık hizmet vizyonu incinebilir grupları dikkate almalıdır. Bu gruplara yönelik hizmet planlama ve dönüşümün gerçekleştirilememesi, sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan engellerin ağırlaşmasına ve sağlık hizmeti sunumundaki eşitsizliklerin büyümesine neden olacaktır.

Toplum sağlığının korunması

Toplum sağlığı hemşireleri, yaşanan halk sağlığı krizinin yönetilmesinde önemli sorumluluklar üstlenmişlerdir. Hızlı bir şekilde filyasyon ekiplerinde görev almış, hastalık teması olan bireyleri izlemiş, izolasyon ve karantina dahil sağlığın korunması ve iyileştirilmesi için sağlık eğitimleri vermişlerdir. Bu takip ve uygulamaları, teletıp ve ev ziyaretleri ile gerçekleştirmişlerdir. COVID-19 hakkında hızla değişen bilgi, uygulama ve rehberlik dikkate alındığında, halk sağlığı hemşirelerinin bu dönemde özellikle sağlık eğitimlerinin sürdürülmesi konusunda büyük bir sorumluluk aldıkları görülmektedir (Edmonds ve ark. 2020).

Araştırma sonuçlarından elde edilen kanıtlar, halk sağlığı hemşirelerinin bulaşıcı hastalıklara bağlı salgın ve acil durumlarda, topluma güvenli, etkili ve ayrımcı olmayan bir tavırla yaklaştıklarını göstermektedir. Üstlendikleri tüm bu önemli role rağmen, pek çok ülkede halk sağlığı hemşirelerinin çalışma pozisyonları ortadan kaldırılmakta ya da var olan pozisyonlara yeterli kaynak sağlanmamaktadır. Bu durum, toplumu kronik ve bulaşıcı hastalıklara karşı savunmasız hale getirmiştir (Edmonds ve ark, 2020).

Günümüzde, COVID-19 salgını ile mücadele nedeniyle, tütün kullanımının izlenmesi, anne sağlığı hizmetleri, aile içi şiddet (çocuk istismarı ve ihmali dahil), ruh sağlığı ve madde kullanım bozuklukları dahil olmak üzere birçok halk sağlığı sorununun izleniminin yapıldığı programlar askıya alınmıştır. Oysa bu hizmetlerin sunulmaması, COVID-19 salgınının toplumsal etkisinin artmasına ve halk sağlığı krizlerinin pandemiden sonra şiddetlenmesine neden olacaktır (Hastalık Önleme ve Kontrol Merkezleri, 2017).

Hükümetlerin COVID-19 salgını sonrası yeniden yapılanmada karşılaştıkları ekonomik kısıtlamalar, halk sağlığı hemşireliği de dahil olmak üzere, yetişmiş personelin daha düşük maliyetli çalışanlarla değiştirilmesini gündeme getirebilir. Ancak bu yaklaşım ile verimlilik kazanımları elde edilemeyecektir. Halk sağlığı hemşirelerinin, bilgi ve klinik karar verme becerileri değerlendirildiğinde, çözümün bir parçası olmaları gerekmektedir (Campbell ve ark, 2020). Tüm kanıtlar, halk sağlığı hemşireliği rolünün maliyet etkin hizmetler olduğunu, kısa ve uzun vadede getiri sağladığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle halk sağlığı hemşireliği de dahil olmak üzere, geleceği korumak için halk sağlığı altyapısına öncelik vermek, pandemiden alınacak en önemli derslerden biridir (Kub ve ark, 2017; Hemşirelik Eğitimi ve Uygulama Ulusal Danışma Konseyi, 2016).

İKİNCİ BÖLÜM: DAHA İYİ BİR SAĞLIK SİSTEMİ İÇİN HEMŞİRELERİ DESTEKLEMEK

Pandemi sırasında hemşireler toplum sağlığı, temel sağlık hizmetleri ve akut bakım hizmetlerinin sürdürülmesinde pek çok kritik rol ve sorumluluk üstlendiler ve bu alanlarda ön saflarda hizmet vermeye devam edecekler. Hemşireler, tüm hastaların hasta merkezli ve nitelikli sağlık hizmeti alması için liderlik yapmaktadır ve bu sorumluluklarını yerine getirirken fiziksel, ruhsal ve duygusal sağlıklarını, hatta yaşamlarını feda etmektedirler.

Dünyanın dört bir yanındaki hemşirelik dernekleri politikacılar ve sağlık sistemi yöneticileri ile birlikte yaşadıkları tüm sorunları arka plana atarak sağlık sisteminin ihtiyacı olan değişimi savundular. Hemşirelik dernekleri bu dönemde, savunuculuk ve mesleki temsiliyet sorumluluklarına ek olarak, hemşireleri mesleki uygulama standartları sürdürme, kişisel ve mesleki gelişim, iletişim ve iş birliği fırsatlarını geliştirme, duygusal ve psikolojik destek sağlama gibi pek çok noktada desteklemede etkili olmuşlardır.

Uluslararası Hemşireler Birliği, dünya çapında hemşirelik ve sağlık hizmetine liderlik etmektedir. Birlik, yıllardır liderleri, epidemi ve pandemi tehlikesi ve hemşireliğe yapılan yatırımın yetersizliği konusunda uyarmaktadır. Pandeminin ilk günlerinde birlik hızlı hareket ederek, hemşirelik liderlerini birbirlerine yardım etmeleri ve birbirlerinin deneyiminden yararlanmaları için bir araya getirmiştir. Pandemi boyunca, sağlık çalışanlarını fiziksel, ruhsal ve duygusal olarak korumanın önemini vurgulayarak kilit konularda faaliyet göstermiştir.

Uluslararası Hemşireler Birliği'nin hemşireliğe yatırım yapma, karar verme süreçlerinde hemşirelerin yer almasını sağlama, mesleki eğitimi iyileştirme, hemşirelik işgücünü koruma alanlarında yaptığı çağrılar günümüzde uluslararası kuruluş ve liderler tarafından tüm dünyada paylaşılmakta / tekrarlanmaktadır. Birlik, bu dönemde, birey, toplum ve sağlık çalışanlarının sağlık gereksinimlerini ve haklarını savunan evrensel bir ses olmuştur.

Uluslararası Hemşireler Birliği **“Şimdi birlikte çalışma zamanı. Şimdi harekete geçme zamanı.”** çağrısı yapmaktadır.

Bu bölüm, hemşirelerin daha iyi bir sağlık sisteminden yararlanmalarını desteklemeye yönelik faaliyetlere odaklanmaktadır.

Güvenli çalışma ortamı

Uluslararası Hemşireler Birliği Ocak 2021'de, 60 ülkede 2800'den fazla hemşirenin COVID-19 salgını nedeniyle hayatını kaybettiğine dair veriler elde etmiştir. Elde edilen bu verinin gerçek rakamlara göre çok düşük olduğu düşünülmekte, ancak yetersiz veri toplama süreci nedeniyle gerçek rakamlara ulaşmanın zaman alacağı öngörülmektedir. Tarihte, I. Dünya Savaşı sırasında gözlenen hemşire ölüm sayılarını aşan bu ölçekte ölümlere çok az örnek bulunmaktadır. Hastalıktan ölen çok sayıda hemşireye ek olarak, işlerinin doğası gereği COVID-19 hastalarına yakın bakım hizmeti sunmanın bir sonucu hastalığın etkilerine maruz kalan sayısız hemşire bulunmaktadır.

Maruziyet (örn. yetersiz / uygun olmayan önlemler)
Uzun çalışma saatleri
Psikolojik stres (örn. aile ve toplumu enfekte etme stresi)
Yorgunluk
Tükenmişlik
Stigma
Fiziksel ve psikolojik şiddet

Şekil 6: Sağlık çalışanlarının karşılaştığı riskler

Hemşireler, 2020 yılında, sağlık ve iyilik durumlarını tehdit eden tanımlanmamış önemli riskler barındıran koşullarda çalışmıştır. Hemşirelerin bulaşıcı hastalıklara maruz kalma riski yüksek alanlarda çalışması yeni bir durum değildir, yakın geçmişte karşı karşıya kalınan riskler arasında Ebola, Kızamık, Domuz Gribi, SARS ve HIV/AIDS sayılabilir. Hemşireler rolleri gereği, zararlı etkenlere maruz kalma riski yüksek tehlikeli alanlarda görev yapmaktadır.

Pandeminin ilk aylarında, COVID-19 patofizyolojisi, bulaşma yolu, riskli gruplar ve bulaştırıcılığı gibi konularda bilinmeyenlere bağlı yaşanan korku, kişisel koruyucu ekipman ve diğer enfeksiyon kontrol malzemelerin eksikliği ile birleşmiş ve hemşireler belirsiz bir risk seviyesiyle çalışmışlardır.

“Hiçbir ülke, hastane veya klinik, sağlık çalışanlarını güvende tutmadıkça hastalarını güvende tutamaz.”

Dr. Tedros Adhanom
Ghebreyesus

Dünya Sağlık Örgütü
Genel Direktörü

Fiziksel sağlığa yönelik risklerin yanı sıra psikolojik ve duygusal sağlığa yönelik tehditler de bulunmaktadır. Tüm sağlık kurumlarında çalışanlara yönelik yetersiz korumanın yanı sıra hemşireler, sorumluluk alanları ile ilgili mesleki ve etik sorunlarla da mücadele etmek durumunda kalmıştır. Hemşirelerin birincil sorumluluğu, hemşirelik hizmeti alan kişiye karşıdır. Bununla birlikte, kendi sağlık ve güvenliklerini korumak hemşirelerin etik olarak sorumluluğudur. Pandemi sürecinde karşılaşılan zorluklar hemşireleri incinebilir duruma getirmiş ve aşağıda belirtilen üç ykmllğu dengeli bir şekilde sürdürmelerini gerektirmiştir:

- Hakları ve sorumlulukları çerçevesinde hastalara bakım verme ve yarar sağlama
- Sağlık sistemleri içindeki yetersizlikleri haklar ve görevlerle tutarlı bir şekilde ele alma
- Kendilerini ve sevdiklerini koruma (Morley et al., 2020).

COVID-19 salgını hemşirelerin bakım vermek için kendileri ve sevdiklerinin güvenliğini tehlikeye atmalarını gerekli kılmıştır. Pandemi koşulları kabul edilemez şekilde hemşirelerden yoğun özveri ve kendilerinden ödün vermelerini gerektirmiştir (Morley ve ark., 2020). lkeler ve sağlık sistemleri, sağlık çalışanlarına karşı enfeksiyon nleme ve kontrol malzemelerini sağlama (kişiisel koruyucu ekipman) ve kullanımına rehberlik etme, diğer olası risklerin azaltılması konularında sorumluluğa sahiptir. Bu uygulamaların yapılması, hemşirelerin sağlık sistemine güven duymasını, fiziksel, ruhsal ve duygusal sağlıklarının iyileşmesini ve böylece hastalara sunulan bakımın kalitesinin artmasını sağlayacaktır.

Geleceğe doğru ilerlerken, COVID pandemisinin bir sonucu olarak, enfeksiyon nleme ve kontrolünün stratejik bir müdahale ve yatırım gerektiren öncelikli alan olarak görülmesi çok önemlidir. n saflarda çalışan sağlık çalışanları olarak hemşireler sıklıkla bulaşıcı hastalıklara maruz kalmaktadır. Enfeksiyon nleme ve kontrol, hemşirelerin kendi sağlıklarını, hastalarının sağlığını ve toplumun sağlığını korumadaki en büyük silahtır.

Tablo 2. Uluslararası Hemşireler Birliği Anket Sonuçları Ocak 2021

Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin ~%5-22'si, bazı sağlık kurumlarında kişisel koruyucu ekipmanların nadiren yeterli olduğunu ya da hiçbir zaman yeterli olmadığını bildirmiştir.	Pandeminin ilk aylarında, Ulusal Hemşirelik Derneklerinin çoğu, kişisel koruyucu ekipman eksikliği bildirmiştir. Bu durum zaman içinde iyileşirken, sağlık sisteminin bazı alanlarında kişisel koruyucu ekipman eksikliği devam etmektedir. Kişisel koruyucu ekipman eksikliğinin en çok yaşandığı alanlar, bakım kurumları, okullar gibi toplum sağlığı ve temel sağlık hizmetleri olup eksiklik zaman zaman hemşirelerin kendi ekipmanlarını satın almalarını gerektirmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, temiz su, sabun veya el dezenfektanı dahil diğer temel ve gerekli enfeksiyon önleme ve kontrol malzemelerinin de sağlık çalışanlarına yeterince temin edilmediğini göstermiştir.
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %45'i, ülkelerinin enfeksiyon önleme ve kontrol yaklaşımıyla ilgili endişeleri olduğunu bildirmiştir.	Son birkaç yıldır, birçok kuruluş COVID-19 gibi bir felaketin yaşanabileceği konusunda uyarılarda bulunmaktadır. Bu uyarılara ek olarak, yaşanan diğer salgınlara rağmen ülkelerin kişisel koruyucu ekipman tedariki ve diğer enfeksiyon önleme ve kontrol uygulamaları konusunda hazırlıksız olmaları mutlaka tartışılmalıdır.
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %80'i, COVID-19 salgını ile mücadelede hemşirelerinden ruh sağlığı sorunlarına ilişkin geri bildirim aldıklarını bildirmiştir.	Pandeminin başlangıcından bu yana, hemşireler ve diğer sağlık çalışanları, salgının getirdiği yük ve belirsizliğe bağlı yoğun keder, endişe ve stres yaşamaktadır. Bunun sonucu, klinik hizmetlerin üzerindeki yoğun baskının, ön safta çalışan profesyonellerde görülen doğrudan ölüm ve hastalık oranının, uzun bir süre boyunca bir krizle uğraşmanın ve sağlık sektörü çalışanlarına karşı artan şiddetin neden olduğu "paralel bir salgın"dır. Güvenli çalışma ortamının geliştirilmesinin bir parçası olarak ruhsal ve duygusal sağlığın korunması, geliştirilmesi çabalarının güçlendirilmesi gerekmektedir. Psikolojik güvenliğin sağlanması temel bir stratejidir (Vinoya-Chung ve ark, 2020).
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %38'i, sağlık sistemlerinin hemşirelerin psikososyal iyilik hallerini desteklemek için yeterince hazır olmadığını inandıklarını bildirmiştir.	

Hemşirelerin beceri, yetenek ve niteliklerini tanımak

2020 yılında ve 2021 yılının başlarından beri, medya, daha önce olmadığı şekilde, hemşireleri mesleğe odaklanarak olumlu bir şekilde resmetmektedir. Sağlık alanında, hekimlerin genellikle yanlış bir şekilde hemşirelerden daha yüksek bir statüde kabul edilmesi, hemşirelerin ve çalışmalarının toplum tarafından fark edilmemesine, yeterince görünmemesine ve gereken değer yeterince verilmemesine neden olabileceği anlamına gelebilmektedir.

Profesyonel hemşirelik, hasta bakım hizmetlerinin, sağlık politikalarının ve verimli iş modellerinin iyileştirilmesinde itici güç olmuştur. Hemşireler, bakımın ön saflarında yer almakta, çalışmakta, araştırmalar yapmakta, üst düzey pozisyonlarda yönetici ve Sağlık Bakanlığı bünyesinde Hemşirelik Hizmetleri Daire Başkanı olarak görev yapmaktadır buna rağmen, medya tarafından sıklıkla göz ardı edilmektedir (Schnur, 2018).

COVID-19 pandemisi, hemşireleri doğrudan halkın ilgi odağı yaparak bu tabloyu önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu değişim, toplumun hemşireleri 'temel sağlık çalışanı' pozisyonundan 'kahraman' pozisyonuna yükseltmesiyle hızlı bir şekilde olmuştur. Bu destek memnuniyetle karşılanmakla birlikte, toplumun hemşireleri, 'kahraman'dan öte, birey ve toplumun en iyi sağlık düzeyine ulaşması için onlar ile birlikte ve onlar için çalışan, eğitilmiş, yetenekli profesyoneller olarak görmelerini sağlamak gerekmektedir. Bunun yanı sıra, toplumun hemşirelerin yaşadıkları fiziksel ve ruhsal sağlığa yönelik riskleri, ekonomik zorlukları, terfi olanaklarının sınırlılığını, ağır iş yüklerini, stresli-zor çalışma koşullarını ve kaynak sınırlılıklarını daha iyi anlayabilmesi için daha çok aydınlatılması gerekmektedir.

Geleceğe doğru ilerlerken, hemşirelerin çalışma alan ve koşullarına dair toplumsal bilinçlenmenin, medya, kamuoyu ve kurumlarda mesleğin olumlu şekilde temsil ve tasvirinin devam etmesini umut etmekteyiz. Burada konu hemşirelik mesleğinin yüceltilmesi değil, işi toplum sağlığı ile ilgilenmek olan mesleğin, toplum ve kurumlar tarafından gerçekten önemsenmesi ile ilgilidir (Hennekam ve ark., 2020). Ayrıca, hemşirelere sağlık alanında sahip oldukları bilgi ve deneyimlerinden dolayı saygı duyulmalıdır. Hemşireler ve toplum arasındaki etkileşim sağlık hizmeti sunumu ve sağlık çıktılarını iyileştirmede takip edilebilecek alternatiflerin tanımlanması için sürdürülmelidir.

Tablo 3. Uluslararası Hemşireler Birliği Anket Sonuçları Ocak 2021

Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %77'si , pandemi sırasında medyada hemşirelerin görünme sıklığının arttığını bildirmiştir.	<p>Pandemi boyunca, tüm dünyadaki medya kuruluşlarının hemşireliğe daha fazla odaklanmış olması toplumun hemşirelik mesleğine yönelik anlayışını ve tutumunu etkilemektedir. Hemşireliğe artan ilgi ve olumlu söylemin gerçek bir eyleme dönüşmesi ve değişimin kalıcı olması gerekmektedir. Pandemi, tüm ülkelerde ekonomi, siyaset, sağlık politikası, toplum sağlığı ve mevcut hemşirelik işgücü arasındaki ilişki, kopukluk ve zayıflıkları net bir şekilde ortaya çıkarmıştır.</p> <p>Tarihsel olarak, hemşirelik mesleğinin sesi, özellikle kamu politikası geliştirme söz konusu olduğunda toplum içinde duyulmamıştır. Ancak COVID-19 pandemisi, bu sesin duyulması için fırsat sağlamıştır. Hemşirelik, gelecekteki politika ve uygulamaları etkilemede daha güçlü bir söz sahibi olmak için sunulan bu fırsatı değerlendirmelidir.</p>
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %66'sı , hemşirelerin çalışmalarına ilişkin halkın anlayışının geliştiğini bildirmiştir.	<p>Bu ses, hemşireliği değersizleştirme ve hemşirelik mesleğinin etkisini hafife alan mecazi söylemlerden uzaklaşarak toplumun meslek anlayışını değiştirmeye yönelmelidir. Toplum ve hemşirelik etkileşimi, hemşirelerin eğitilmiş ve yetenekli, sağlık ekibinin içinde görev yapan özerk sağlık profesyonelleri olduğu gerçeğini aydınlatmalıdır (Bennett et al., 2020). Hemşireler, bakım kurumları, temel sağlık hizmetleri, yüksek teknolojiye yoğun bakım ortamları, akut bakım ve toplum sağlığı hizmetleri dahil tüm sağlık hizmeti ortamlarında çalışır.</p>
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %49'u , COVID-19 ile ilgili hemşirelere karşı şiddet, saldırı veya ayrımcılık vakaları bildirmiştir.	<p>Hemşirelik mesleği, benzersiz iç görü ile, sağlık hizmetlerinin geleceğini şekillendirmede sesinin bastırılmamasını sağlayarak, kendinden emin ve güçlü bir şekilde ilerleyebilir (Bennett ve ark., 2020).</p>

Hemşireliğe yatırım yapmak

"İnsanlar kendileri bakım almazken şefkatli bakımı nasıl sunabilirler?" Mark Britnell (Britnell, 2019)

2020 yılının başlarında yayınlanan *Dünya Hemşirelik Raporu'nun* ana bulgulardan biri, altı milyon olarak tahmin edilen hemşire açığıydı (WHO, 2020a). Yıllardır hemşireliğe daha fazla yatırım yapılması çağrısında bulunulmasına rağmen, yetersiz işgücü planlaması, eksik politikalar, politika uygulamalarının yetersizliği ve siyasi liderliğin eksikliği sağlık iş gücü

planlaması krizine yol açmıştır. COVID-19 pandemisinden önce de iş gücü planlaması eksikliği sağlık hizmetlerinin karşı karşıya olduğu en büyük sorundu.

Sağlık hizmetlerinde daha önce hiç yaşanmamış bir felaketin kıyasındayız. Büyük bir baskı altında çalışan hemşireler, pandeminin zorluklarının üstesinden gelmeyi başardı. Ancak baskı altında çalışmak, hemşirelik iş gücüne büyük zarar verdi. Uluslararası Hemşireler Birliği tarafından yürütülen bir çalışmada Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %19'u, pandeminin bir sonucu olarak mesleği bırakan hemşire sayısında artış olduğunu, ağır iş yükü, kaynakların yetersizliği ile tükenmişlik ve stresin nedenler arasında yer aldığını bildirmiştir.

Sağlık iş gücünün karşı karşıya olduğu ikinci büyük sorun ise ekonomidir. Tüm dünyada 2008 yılında yaşanan ekonomik krizin ardından, sağlık sistemlerinin önceliğinin para olması, iş gücünde ve sağlık hizmetlerinin bakım kapasitesinde sınırlılıklara neden olmuştur (Britnell, 2019).

Mevcut hemşire eksikliği ve yaşanan toplum oranları göz önünde bulundurulduğunda önümüzdeki birkaç yılda 10 milyondan fazla hemşireye ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. COVID pandemisi (ICN, 2021) hemşire ihtiyacının var olan hemşirelik iş gücünün neredeyse yarısı kadar olduğunu, Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine bu oranlarla ulaşamayacağını ve birey ve toplum sağlığının zarar göreceğini ortaya koymaktadır.

Ancak, hemşire eksikliği ve ilişkili sorunlar ele alınabilir. Durumun ele alınmasında hemşireler arasında küresel rekabet yaratılarak, ülkeler arasında transferini sağlayan stratejilerin kullanılması gelir düzeyi düşük ülkelerin varlıklı ülkeler için hemşire yetiştirmesini, ülkeler arasında iş gücü eşitsizliği sorununu daha da ağırlaşmasına neden olacaktır. Bu stratejiler yerine sağlıklı ülkelerin gelişimini sağlayacak etkili ve yönetilebilir stratejiler kullanılmalıdır. Elbette devletlerin, vatandaşlarının gelişebileceği bir ortamı teşvik etmek ve oluşturmaktan daha önemli bir görevi yoktur. Bu görev, aynı zamanda hemşireler gibi sağlık çalışanlarının toplum sağlığı ve ekonomik refah için hayati önem taşıdığına anlaşılmasını da gerektirir.

Hemşirelik İş Gücü Krizine Yönelik Stratejiler

1. Yeniden Planlama

Hemşirelik işgücüne yatırımı toplum sağlığı, gelişimi ve üretimi için yatırım olarak görün.

2. Harekete Geçirme

Ulusal eğitim sistemi ile hemşire yetiştirilmesini sağlayın.

3. Destekleme

Birey ve toplumların sağlıklarını korumaları, bakıma aktif katılımlarını sağlamak için destekleyin.

4. Donatma

Hemşireleri bakım ve üretkenliğe zaman ayırabilmeleri için teknoloji ve kaynaklarla donatın.

7. Benimseme

Hemşirelerin işten ayrılmasına engel olan, çalışılmak istenen bir meslek olmasını sağlayan strateji ve yaklaşımları benimseyin.

6. Yetkilendirme

Hemşirelerin yetkinlikleri dahilinde çalışmalarını destekleyin ve gereksiz engelleri kaldırın.

5. Uygulamaya Koyma

Etkinliği kanıtlanan yeni bakım modellerinin uygulanmasını destekleyin.

Şekil 9: Hemşirelik işgücü planlaması için büyük ölçekli stratejiler uygulanmalı (Britnell, 2019; Buchan & Catton, 2020)

Tablo 4. Uluslararası Hemşireler Birliği Anket Sonuçları Ocak 2021

<p>Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %19'u, pandeminin başlangıcından bu yana mesleği bırakan hemşire sayısında artış olduğunu bildirmiştir.</p>	<p>Pandemi, hemşirelik işgücü üzerinde muazzam bir etki yaratmıştır. Çok sayıda Ulusal Hemşirelik Derneği, pandeminin doğrudan bir sonucu olarak meslekten ayrılan hemşire sayısının arttığını bildirmiştir. Ayrılmalara karşı, birçok ülkenin hemşire sayısını artırmayı taahhüt ettiği görülmektedir. Pandemi öncesi tüm dünyada yaklaşık altı milyon hemşire açığının olması pandemi sonrası için oldukça zor bir başlangıç olacağını göstermektedir.</p>
<p>Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %74'ü, ülkelerinin hemşire sayısını artırmayı taahhüt ettiğini bildirmiştir.</p>	<p>Sağlık sistemindeki hemşire sayısının hızla artması ile bazı ülkeler hemşirelerin işe alınmasına ve meslekte kalmalarına öncelik vermektedir. Ülkeler yaygın bir strateji olarak çalışma izin süreçlerinde değişiklik yapmayı kullanmaktadır. Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin neredeyse %40'ı sağlık sisteminde yer almak için mesleğe geri dönen ve yeni başlayan hemşirelerin sayısında artış olduğunu bildirmiştir. Bu artışı desteklemek için</p>

Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %54'ü, ülkelerinin halen çalışan hemşirelerin devamlılığını artırma taahhüdünde bulunduğunu bildirmiştir.	bazı ülkeler geçici çalışma izni düzenlemesi kullanırken, diğer ülkeler çalışma süreçlerine ilişkin düzenlemeleri esneterek düzenleme yapmaya çalışmaktadır. Ankette, birçok Ulusal Hemşirelik Derneği, hükümetlerinin sağlık işgücünü elinde tutmayı taahhüt ettiğini ancak salgın sonrasında taahhütün eyleme geçip geçmeyeceği konusunda endişeli olduklarını bildirmiştir.
--	---

Hemşirelik işgücü dönüşümü

Pandemi, birçok ülkenin hastane ve sağlık sistemini zorlamış ve sağlık işgücündeki eksikliklerin fark edilmesini sağlamıştır. Pandemi ile sağlık hizmetine yönelik talebi karşılamak için işgücünde önemli değişiklikler olmuş ve tüm olumsuz etkilere rağmen pandemi hemşirelik işgücünü yeniden planlamak ve şekillendirmek için bir fırsat yaratmıştır

Uluslararası Hemşireler Birliği ve tüm dünyadaki uzmanlar, uzun zamandır sağlık sisteminin ihtiyaçlarını karşılamak için hemşirelerin tüm alanlarda çalışmalarının sağlanması ve desteklenmesi için ülkelere çağrıda bulunmaktadır. Ancak, elde edilecek tüm yararlar rağmen, dünyanın dört bir yanındaki hemşireler, kendilerini değersiz hissettiklerini ve gerçek potansiyellerinin anlaşılmadığını veya takdir edilmediklerini bildirmektedir. Bu durum, kaynakların yetersiz kullanımı, üst düzey karar süreçlerinde temsil edilmeme ve hemşirelik uygulamalarının veya hemşireliğin potansiyelinin tamamen kullanılmasına engel olmak için oluşturulan yapay engeller ile katlanmaktadır. Hemşirelerin imkân verildiğinde neler başarabileceğini anlamak için, ulusal ve evrensel düzeydeki politika değişikliğine ek olarak hemşirelere daha fazla yatırım yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Alford, 2019).

Bunun gerçekleştirildiği bir durum Uzman Hemşirelik'tir. Pandemi ile oluşan düzenleme ve politika değişiklikleri uzman hemşireler için yeni bir dönem başlatmıştır. Yasal değişiklikler, uzman hemşirelerin eğitim ve yetkinliklerinin kapsamında çalışmalarını sağlayarak pandemiyle mücadeleyi güçlendirdi. Pek çok durumda değişiklikler geçici iken; uzman hemşireler görevleri hakkında birlikte çalıştıkları kişileri eğitime ve uygulama alanında karşılaşılan engelleri ortadan kaldıran kalıcı politika değişikliklerini savunma fırsatına sahiptir. Uzman hemşireler, COVID-19 tanısı ile izlenen hastalar için doğrudan primer ve akut bakım hizmeti sunarak pandemi ile mücadelede yer almıştır. Bunun sonucunda, pandemi,

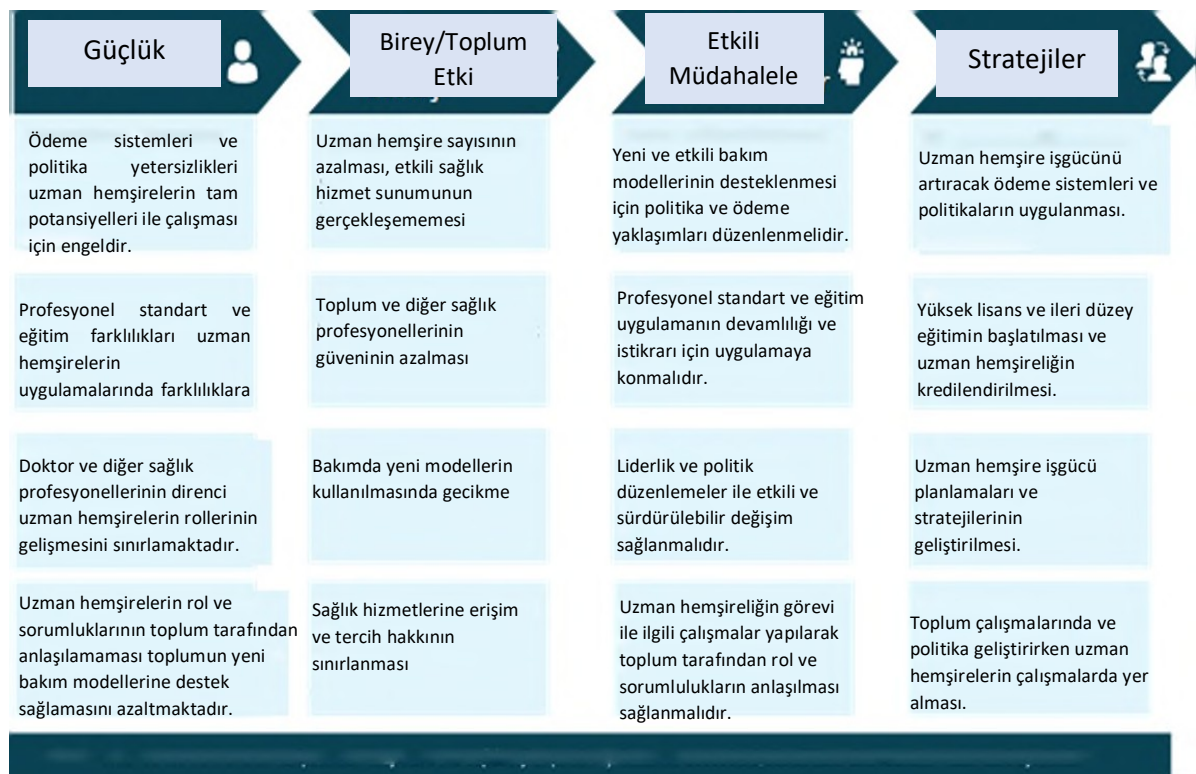

hemşireliğin değeri ve uzman hemşirelerin ideal sağlık hizmetinin sunumundaki bütüncül görevi konusunda toplumun farkındalığının artmasını sağlamıştır. Bu farkındalık ve gelişmeler uzman hemşirelerin tam uygulama yetkisini destekleyen model ve politikaların belirlenmesi, uygulanması ve önerilmesi için uygun bir ortam / zaman oluşturmuştur.

Hemşirelik, bağımsız, geniş bilgi birikimine sahip özgün bir sağlık disiplindir. Uzman hemşirelik yenilikçi uygulama modelleri ve diğer disiplinlerle iş birliği içinde sağlık hizmetine değer katar. Her disiplin, etkili sağlık hizmetlerinin sunumunu geliştirme potansiyeline sahipken, disiplinlerini kısıtlayıcı düzenlemelerin varlığı uygulamaların sınırlandırılmasına neden olmaktadır. Unvan belirsizliğinin kaldırılması, uygulama yetkilerinin tam olarak verilmesi hemşireliği yüceltecek ve sağlık hizmeti için hayati öneme sahip ekip yaklaşımının uygulanmasını teşvik edecektir.

Hemşireliğin sesini ve dünya çapındaki sağlık sistemleri içindeki görünürlüğünü artırmak için, hemşirelik mesleğinde uzmanlığın tanımlanması gerekmektedir. Hemşirelik disiplini, en iyi uygulama ve bakım standartlarını teşvik etmeye; hemşirelik araştırma ve yayınları ile değişime yönelik stratejik yaklaşımlara destek sunmaya hazırdır.

Sağlık hizmetlerinin geleceğini planlarken, pandemi deneyiminden, hemşireliğin rolünü ve tüm hemşirelik iş gücünün yarattığı toplumsal etkiden, uzman hemşireliğin katkılarından yararlanmak hemşirelik iş gücünün kalıcı şekillenmesini sağlayacaktır.

Şekil 10: Uzman hemşireler tam potansiyel ile çalıştığında, erişilebilir ve sürdürülebilir sağlık hizmet sunumunu olumlu yönde etkileme kapasitesine sahiptir

Tablo 5. Uluslararası Hemşireler Birliği Anket Sonuçları Ocak 2021

Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %57'si, hemşirelerden normal görevleri dışında faaliyetlerde bulunmalarının istendiğini bildirmiştir.	COVID, özellikle virüsten oldukça etkilenen ülkelerde belirgin olmak üzere, hemşirelik uygulama kapsamını değiştirmiştir. Kapsam değişiklikleri yönetmeliklerdeki kısa vadeli değişiklikleri içerirken, ulusal hemşirelik dernekleri bu değişikliklerin kalıcı olmasını sağlamaya çalışmaktadır. Ancak hemşirelerin yetkin olmadıkları alanlarda çalıştırılması, normal çalışma ortamlarından çıkarılması olumlu değişiklikler olarak yorumlanmamaktadır.
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %56'sı, hemşireliğin uygulama kapsamında olumlu değişiklikler olduğunu bildirmiştir.	Sağlık hizmetine erişimle ilgili temel sorunları ele almak için COVID sonrası çözüm olarak görülen uzman hemşireliğe artan bir ilgi vardır. Uzman hemşireler için temel ilerleme alanları arasında reçete yazma, teşhis, sevk ve aşılama yer almaktadır.
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %41'i, sağlık sistemlerinde uzman hemşireliği geliştirmeye artan bir ilgi olduğunu bildirmiştir.	Bazı Ulusal Hemşirelik Dernekleri uzman hemşirelerin görevini geliştirmeye ilginin olduğunu, ancak hemşirelik işgücüne ayrılan sınırlı kaynak nedeniyle bu olasılığın ortadan kalktığını belirtmiştir.

Hemşirelik eğitimi yeniden tasarlamak

COVID-19 salgını, dünya çapında lisans (%68,3) ve lisansüstü (%56) düzeyde eğitim sürecini aksatmıştır. Okullar kapatılmış, klinik uygulamalar iptal edilmiş veya ertelenmiştir.

Eğitimin her düzeyindeki aksama hemşirelik eğitimi etkileme potansiyeline de sahiptir. Hemşirelik programlarına kaydolun kişi sayısı, toplumun eğitim düzeyinden doğrudan etkilenmektedir. COVID-19 pandemisinde, 190 ülkede 1,6 milyar öğrenci, okulların kapanmasından etkilenmiştir (UNESCO, 2020). Birleşmiş Milletler, pandeminin ekonomik etkilerinin, okulların kapanmasından doğan etki ile birleştiğinde kuşaksal bir eğitim felaketi ile sonuçlanabileceğini bildirmektedir (BM, 2020). Hükümetler ve mesleki kurumlar, bu değişimin

hemşirelik eğitimine kaydolacak öğrenci sayısı üzerindeki etkisini hafifletmek için harekete geçmelidir.

Bu bilgilerin yanı sıra ulusal hemşirelik derneklerinin %39'u, doktora eğitimine başvuran hemşire sayısında artış bildirmiştir. Pandemi sürecinde, eğitimciler ve öğrenciler, yeni öğrenim yöntemlerine hızla uyum sağlamak durumunda kalmışlardır. Bu uyum sürecine ilişkin olumlu sonuçlar, yeni yöntemlere sahip olmak ulusal hemşirelik derneklerinin %61'i tarafından rapor edilmiştir. Son birkaç ayda, daha önceleri alternatif bir öğrenme şekli olarak kabul edilen e-öğrenmenin benimsenmesi hızla ivmelenmiştir (Chinwendu ve ark., 2020).

Hemşirelik eğitiminin dönüşümü?

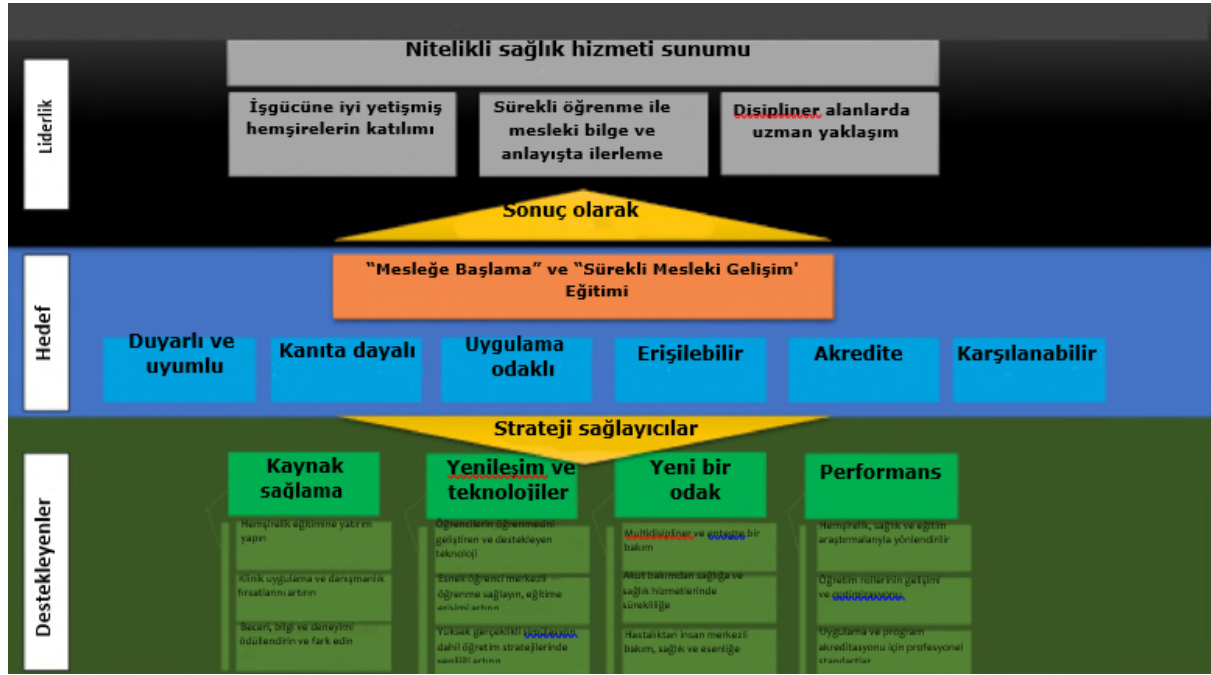
Eğitimin verilme şeklinin gözden geçirilmesi, pandemi sonrası yaşam tarzına uyum sağlamanın yanı sıra, hemşirelik eğitimindeki bazı sorunlu alanlara yeni çözümler sunabilecektir. Sanal simülasyon gibi stratejiler, küresel olarak klinik uygulamaya destek olabilir, uzaktan e-öğrenme, kırsal ve uzak yerlerdeki öğrenciler için esneklik ve erişim olanağı yaratabilir (WHO, 2020a). Erişimin bu şekilde genişlemesi, çeşitliliğine de katkıda bulunacaktır. Geleceğin sağlık hizmet vizyonu, sağlık hizmetlerinin herkes için eşit ve kapsayıcı olduğu bir vizyondur. Hemşireliğin eşitlik üzerine odaklanmasını sürdürürken, kapsayıcı olması için farklı yerlerden çeşitli bireyleri mesleğe çekmek önemlidir.

COVID-19 salgını öğrencilerin öğrenme *şeklini* hızla değiştirirken, öğrenmeleri gereken *konulardaki* eksiklikleri ortaya çıkarmıştır. Pandemi ile tüm dünyada sağlık ve toplum sistemimizdeki eşitsizlikler belirginleşmiştir. Herkes için sağlığa ulaşmak, krizlere hazırlıklı olmak ve toplumsal ihtiyaçları karşılamak için sağlık sisteminin yeniden tasarlanmasına acilen ihtiyaç vardır.

Ülkelerin sağlık öncelikleri değişmeye başlamıştır. Bu değişikliklerin etkili olabilmesi için hemşirelerin merkezde olması gerekmektedir. Hemşirelik eğitiminin, hemşirenin gelişen sistem içindeki rolünü belirleyebilmesi için değişmesi gerekmektedir. Sürekli mesleki gelişim de dahil olmak üzere, hemşirelik eğitiminin tüm seviyelerinin, hemşireleri liderlik ve karar alma rollerinde güçlü, sağlık sistemlerine katkıda bulunmaya ve sağlık sisteminin yeni önceliklerine uyumlu sağlık hizmeti sunmaya hazır hale getirmesi gerekmektedir. Bu da eğitim müfredatında güncellemeyi içermektedir. Müfredatın, hemşirelerin akut sağlık hizmeti

ortamlarının dışında çalışmaya hazır olmalarını sağlama, toplum sağlığına daha güçlü bir şekilde odaklanan ve işbirliğine dayalı çok disiplinli, ekip temelli sağlık hizmeti sunmayı sağlayacak biçimde uyarlanması gerekecektir. Dünya Hemşirelik Raporu, Herkes için sağlık ve temel sağlık hizmetlerinde gelişim, değişim ve ilerleme yaratabilecek mezun hemşirelere odaklanılmasını önermektedir (DSÖ, 2020a). Bunun için eğitimde, sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi, sağlık politikası, iklim değişikliği, sağlığın sosyal belirleyicileri ve cinsiyet eşitliği gibi 21. yüzyılın öncelikli sorunlarına vurgu yapılması gerekmektedir.

Pandemi dünya sağlığının birbirine bağlı olduğunun altını çizmiştir “sağlık sınır tanımıyor”. Geleceğin hemşireleri, küresel sağlığı şekillendirmede çok önemli olacaktır ve tüm ülkelerdeki hemşirelik eğitimi, küresel sağlık için hemşirelik bilgilerini geliştirmek için küresel sağlık perspektiflerini entegre edecek şekilde yapılandırılmalıdır.

Şekil 11: Hemşirelik eğitiminde dönüşüm

Tablo 6. Uluslararası Hemşireler Birliği Anket Sonuçları Ocak 2021

Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %73'ü , lisans eğitiminin pandemi nedeniyle aksadığını bildirmiştir.	Geçtiğimiz yıl, 2020 yılında, hemşirelik öğrencilerinin eğitiminin aksadığını bildiren şaşırtıcı sayıda Ulusal Hemşirelik Derneği bulunmaktadır. Hemşirelik eğitimi, teorik dersler, klinik uygulama ve sınavlar gibi yüz yüze öğrenmeyi içermektedir. Pandemi nedeniyle, birçok üniversite derslerini çevrimiçi öğrenime taşırken, internet erişimi, kaynaklara ve bilgisayarlara erişim gibi sorunlar nedeniyle tüm ülkeler hızlı bir şekilde çevrimiçi öğrenmeye geçemediğini bildirmiştir.
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %88'i , öğrenciler için klinik uygulamaların pandemi nedeniyle aksadığını bildirmiştir. Ankete katılan her 5 Ulusal Hemşirelik Derneğinde en az 1'i, pandeminin bir sonucu olarak "klinik uygulama olmadığını" bildirmiştir.	Ankete yanıt veren Ulusal Hemşirelik Dernekleri tarafından belirlenen ana sorunlardan biri, klinik uygulamalarda yaşanan aksamalar olmuştur. Ankete katılan ülkelerin büyük çoğunluğu, eğitimi denetlemek için personel sayısının azalması, kişisel koruyucu ekipman yetersizliği ve uygulama alanı ile ilgili endişeler nedeniyle klinik uygulamaların iptal edildiğini, ertelendiğini ya da belirli alanlarla sınırlı olduğunu belirtmiştir. Hemşirelik eğitimine ilişkin düzenlemeler öğrencilerin mezun olması ve mesleğe başlayabilmesi için belirli bir süre klinik alanda uygulama saati gerektirdiğinden, uygulamaların yapılamaması sağlık sistemi için hemşire sayısının azalması, iş gücünün eksikliğinin artmasına neden olarak büyük bir sorun oluşturmuştur.
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %23'ü , hemşirelik müfredatından mezun olacak öğrencilerin en az altı aylık bir gecikme ile mezun olacağını bildirmiştir. Ayrıca %34'ü, çalışmalarından mezun olacak öğrencilerin 6 aya kadar bir gecikme ile mezun olduğunu bildirmiştir.	Lisans eğitiminin aksaması kadar olmasa da, lisansüstü eğitimde de gecikmeler olmuştur. Bazı ülkeler, eğitim alan hemşirelerin çalışmaya devam edebilmesi için mezuniyet sonrası eğitime ara verildiği bildirilmiştir. Eğitime ara verilmesi mezun olan uzman hemşire sayısının azalması ve hemşirelik bakımı ile ilgili tüm alanlarda bilginin ilerlemesini sağlayan hemşirelik araştırmalarında aksaklıklar yaşanmasına neden olacaktır.
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %39'u , hemşirelik eğitimi almak için başvuruların sayısında bir artış olduğunu bildirmiştir.	
Ankete katılan Ulusal Hemşirelik Derneklerinin %54'ü , lisansüstü eğitimin pandemi nedeniyle aksadığını bildirmiştir.	Ankete katılan bazı Ulusal Hemşirelik Derneklerinin lisansüstü eğitimde ve hemşirelik araştırmalarında artış bildirdiğini belirtmekte fayda vardır. Bu dernekler, hemşirelik mesleği aracılığıyla kanıta dayalı uygulamayı geliştirmek için ülkelerinin, sağlık sistemlerinin ve hemşirelik organizasyonlarının desteğine sahip olduğunu iletmiştir. Artış yaşayan ülkelerin, sağlık sistemlerinin gelecekteki sorunları karşılamak için daha hazırlıklı olacağı aşikardır.

	<p>Anket Sürekli Mesleki Gelişim ile ilgili sorunlara işaret etmiştir. Görünüşe göre hemşirelerin çoğu son 12 ayda bir çeşit sürekli mesleki gelişim eğitimi almıştır. Bununla birlikte, çoğu eğitimin COVID-19 ve enfeksiyon kontrol ve önleme ile sınırlı olduğunu bildirmiştir. Anketten elde edilen sonuçlar, salgın dışındaki sağlık koşulları için eğitimin sınırlı kaldığını, hemşirelik bilgi birikimi ve kanıta dayalı uygulamanın ilerlemesini azalttığı anlamına gelmektedir. Başka bir durum, endişe kaynağı ise, pandemiden önce de bazı sağlık sistemlerinde sürekli gelişime yatırım yapılmamış olmasıdır.</p> <p>Sağlık sistemleri gelecekte birey ve toplumların sağlık hizmeti ihtiyacını karşılamak için, sağlık hizmeti işgücünü belirlemeli, planlamalıdır. Sağlık işgücü için hazırlık aşaması eğitim sektöründedir. Bu nedenle, öğrenci ve hemşirelik eğitimini ele almak için hızlıca harekete geçilmesi zorunludur, gecikmeler gelecekte başarısızlıklara yol açacaktır.</p>
--	---

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: GELECEĞİN SAĞLIK HİZMET VİZYONU

COVID-19 salgını, uluslararası seyahat çağında bir virüsün ne kadar hızlı yayılabileceğini, bilim insanlarının aşıları eskiye göre gereken sürenin onda biri kadar kısa sürede yapabileceklerini ve politikacıların ve aldıkları kararların hatalı olabileceğini fark etmemizi sağladı. Bunun yanında salgın, uygun şart ve koşullarda çalışan, işlerini iyi yapmaları için desteklenen yeterli sayıda hemşire olmadan dünyadaki sağlık hizmetlerinin nüfusumuzun sağlık ihtiyaçlarını karşılayamayacağını öğrenmemizi sağladı.

Virüse yenik düşen en az 3.000 hemşire de dahil olmak üzere, milyonlarca insanın yasını tutarken, gezegenimiz üzerindeki herkes, gelecek nesiller ve daha iyi bir gelecek için sağlık sistemimizi ve toplumumuzu yeniden şekillendirmek için harekete geçmemiz gerekmektedir.

Dünya nüfusunun sağlığını iyileştirmek için pek çok konu ele alınmalı ve hemşirelik bunun merkezinde yer almalıdır. Hükümetler, hemşireliğe yapılan yatırımın sağlık hizmetlerinin ötesine geçen toplumsal faydalar sağladığını fark etmeli ve bu yatırımın bugün için karşılanamaz bir maliyet olmaktan çok geleceğe yatırım olarak görmelidir.

Bu geleceğin sağlık hizmet vizyonu nasıl bir şeydir?

Hemşireler, halk sağlığı, koruma ve temel sağlık hizmetlerine odaklanan sağlık sistemi planlamasının merkezinde yer alır.

Halk sağlığı ve koruma önlemleri, COVID-19 salgını ile mücadelenin en önemli konuları olarak gündemimizde yer aldı. Salgın süresince, el hijyenini sağlama ve maske kullanma gibi önlemler toplumun çoğunluğu tarafından uygulanırken, yanlış bilgilerin hızla yayılması salgın yönetiminde zorluklara neden oldu. Toplum ile iç içe çalışan hemşireler, kanıta dayalı ve güvenilir bilgileri halka iletmede çok önemli role sahiptir. Hemşireler, toplum içindeki bu benzersiz konumlarını kullanarak toplum sağlığını izleyebilir, hastalıkların erken tanınması ve toplumun sağlık hizmetleri konusunda eğitilmesini sağlayabilir. Enfeksiyon önleme ve kontrolü, stratejik müdahale ve yatırım gerektiren bir öncelik olarak görülmelidir. Salgın sırasında ön plana çıkan halkın sağlık eğitimi hemşireler tarafından sürdürülmelidir.

Hemşirelerin halkın sağlık eğitimi konusundaki kilit rolü bulaşıcı olmayan hastalıklar ve pandemi ile mücadelede ortaya konmuştur. Hemşireler, bireylerin uzun, mutlu ve sağlıklı

yaşamaları ve yaşamdan zevk alabilmeleri için yaşam tarzlarını değiştirmelerine birey ve aileleri merkeze alarak yardımcı olur. Pandemi sürecinde, hemşireler, güvenli, insan odaklı, bütüncül sağlık hizmetini sürdürecektir şekilde hemşirelik bakımına teknolojiyi adapte etmişler, internet tabanlı uygulamaları kullanarak pandemi sonrasında da kullanacakları yeni yöntemler geliştirmişlerdir.

COVID-19 salgını sağlık hizmetleri kapsamında ruh sağlığı ve palyatif bakıma yapılan yatırımların artırılması gerektiğini göstermiştir. Pandemi sürecinde pek çok ruh sağlığı hizmetine ara verilmiş, salgın sonrasında artan ihtiyaçlara rağmen, hiçbir zaman yeterli kaynak sağlanmamış olan bu hizmetlere sınırlı kaynak sağlanmaya devam edilmektedir. Ayrıca pandemi toplumu, insanların ölüm şeklinin *nasıl* olduğu gerçeği, hastaların yaşamının son anlarının planlanması, bakım ve psikososyal destek sürecinde hemşirelerin oynadığı rolü fark etmelerini sağlamıştır.

Hemşireler topluma hizmet sunarken işe yarayan yaklaşımları, birey, aile ve toplumu rahatlatan teknoloji, dil, davranışı, kuruluşlar arasındaki bağlantı eksikliklerini, yönetim yaklaşımlarının doğuracağı sonuçları ve güvenlik risklerini çok iyi tanımaktadır. Bu deneyim ve sağlık hizmeti sunumunun gerçekliği nedeniyle, hemşirelerin sağlık sisteminin yeniden planlanması sürecinde merkezde olmaları gerekir.

Geleceğin sağlık hizmet vizyonu, **sürdürülebilir, adil, etik temelli ve geleceğe uygun sağlık sistemlerini içermektedir.** İnsan merkezli bir vizyon olarak geleceğin sağlık hizmeti incinebilir grupları sağlık eşitsizliklerinin derinleşmemesi ile kapsamlıdır.

Pandemi sağlık eşitsizliklerinin artmasına, barınma, eğitim, istihdam, yaşam standartları, iklim ve beslenme gibi diğer sosyal konular ele alınmadan birey ve toplumların optimal sağlık düzeylerine ulaşamayacağını anlamamızı sağlamıştır. Cinsiyet, ırk, etnik köken, din ve sosyo-ekonomik durum ile ilgili eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için çalışmak, toplumun iyileşmesine, çatışma ve şiddetin azalmasına yol açacak, tüm toplum daha huzurlu ve yaşamdan doyum alarak yaşayabilecektir. Geleceğin sağlık hizmet vizyonunun hayati bir parçası ve toplum sağlığını iyileştirmenin en etkili yollarından biri toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin özellikle yetersiz veriye sahip olma, önyargılı yaklaşım ve sağlık hizmetine erişim konularında ele alınmasıdır.

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine 2030 yılına kadar ulaşılabilmesi için daha bütüncül, önleyici bir sağlık modelinin geliştirilmesi / uygulanması gerekmektedir. Sağlık hizmeti sistemleri, “sağlığın geliştirilmesinde” ve sağlığın bozulmasına neden olan durumların tanımlanması ve yönetilmesine odaklanmalıdır. Sağlık sistemi, diğer sektörler, devlet ve toplum, sağlığın sosyal belirleyicilerini ele almak ve insanların yaşam boyu sağlıklı olabileceği koşulları oluşturmak için birlikte çalışmalıdır.

Salgından sonra daha iyi hizmetler oluşturmada raporda bahsedilen tüm konular hayati önem taşımaktadır. Bu konulara ek olarak, küresel kalkınmaya karşı en büyük tehdit ve son 50 yılda elde edilen halk sağlığı kazanımlarının yok olmasına neden olabilecek “iklim değişikliği”dir. Hemşirelerin liderliği, gelecek için sürdürülebilir, iklim değişikliğine dirençli sağlık sistemleri oluşturmaya yardımcı olacaktır.

Vizyonu gerçeğe dönüştürmek

Bu rapor ve web sayfamızda yer alan Uluslararası Hemşireler Günü çalışmalarımızda gösterildiği gibi hemşireler yeni bakım modelleri ve çalışma yöntemlerinin ön saflarında *yer alabilir*. Hemşire liderliğindeki hizmetlerin, örneğin bulaşıcı olmayan hastalığı olan kişilere hizmet sağlanması dahil olmak üzere hakim sağlık hizmeti modeli haline geldiğini görmek istiyoruz.

Vizyonumuzun gerçeğe dönüşmesi için devletlerin **insan merkezli sağlık hizmetlerine, sağlık işgücüne ve hemşirelik eğitimine yatırım yapmasına ihtiyaç vardır.**

Salgından sağlık ve ekonominin ayrılmaz bir şekilde bağlantılı olduğunu ve hemşireler gibi sağlık çalışanlarının toplumların sağlığı ve ekonomik refahı için hayati önem taşıdığını öğrendik. Ve böylelikle, geleceğin sağlık hizmeti vizyonumuzda, devletlerin, politika yapıcıların ve sağlık sistemlerinin, sağlığın korunması, geliştirilmesi ve hastalıkların önlenmesini desteklemek, böylece sağlık hizmetlerini iyileştirmek ve insanları işe geri döndürmek için hemşireliğe yatırım yaptığı görülmektedir.

Hemşire liderleri, sağlık sistemlerini güçlendirmek için üst düzey planlama süreçlerine dahil olmalıdır. Hemşirelerin etkili pozisyonlarda olması, insan merkezli sağlık hizmet yaklaşımlarının uygulanmasına ve hemşirelerin hizmet verdiği birey ve toplumlar için olumlu sonuçların elde edilmesini sağlar. Sağlık sistemleri ölçüm, hedef ve sayılara odaklandığında,

bu hedefi gözden kaçırmaktadır. Hemşirelik bakımı bütüncül ve insan merkezli, tüm sağlık kurumları arasında entegrasyon, işbirliği ve planlama içeren sağlık hizmeti sunumu ile ilgilidir.

Aşılar etkisini göstermeye başlarken ve pandeminin sonu yaklaşırken, pek çok ülkede rutin sağlık hizmetlerinin askıya alındığı görülmektedir. Hastaneler ağır hasta sayısındaki artışla başa çıkmak için rutin birçok hizmeti iptal etmiş ve kronik sağlık sorunları olan birçok hasta, randevuları iptal edildiğinden ya da tehlikeli olduğunu düşündükleri için hastanelerden uzak durmuştur. Karşılanmamış sağlık ihtiyaçlarının ele alınması, birikmiş durumdaki tedavi yükünün ortadan kaldırılması, hemşirelik personeli üzerinde büyük bir yük oluşturacak ve bu durum ancak ek personel yerleştirildiğinde hafifleyecektir. Yeni bir hemşireyi mesleğe kazandırmanın yıllar alması nedeniyle, bu sorunun çözülmesinin de zaman alacağı ön görülerek hükümetlerin geçmişte işgücü planlamasıyla ilgili olumsuz etkileri azaltmak için en kısa zamanda harekete geçmesi gerekmektedir.

Dünya Hemşireler Raporu, hemşirelik öğrencilerinin sayısına büyük bir destek sağlamak için değil, aynı zamanda sürekli mesleki gelişim ve eğitimin bir norm olmasını sağlamak için hemşire eğitime yatırım ihtiyacını vurgulamıştır. Hemşirelik değişmektedir ve hemşirelerin, hastalarına en güncel sağlık hizmetini sunmak ve uygulamalarının hemşirelik düzenleyicileri tarafından kendilerinden beklenenleri karşılamasını sağlamak için ömür boyu öğrenenler olması gerekmektedir. Geleceğin hemşireleri, küresel sağlığı şekillendirmede çok önemli bir rol oynayacaktır ve tüm ülkelerdeki hemşirelik eğitimi, küresel sağlık için hemşirelik bilgilerini geliştirmek için küresel sağlık perspektiflerini entegre etmeye devam etmelidir.

Sağlık hizmetinin geleceğinin dikkatli, etik temelli, güvenli ve sürdürülebilir bir şekilde planlanması için uzun vadeli yatırıma, planlı stratejik yaklaşımlara ihtiyaç vardır. Devletlerin bir araya gelmesi ve dünya çapındaki mevcut hemşire sıkıntısını gidermek için on yıllık bir plan üzerinde anlaşması gerekmektedir. Küresel bir yaklaşım ve plan olmadan, hemşire açığı tüm dünyada devam edecek, düşük ve orta gelirli ülkelerdeki hemşireler yüksek gelirli ülkeler tarafından çalınmaya devam edecek ve herkes için sağlık hedefleri ulaşılamayacak boş bir hayal olarak kalacaktır.

Geleceğin sağlık hizmeti vizyonunda, **hemşirelik mesleği aktif ve katılımcı şekilde sağlık sistemi karar verme sürecinin merkezinde yer almaktadır.**

Dünya Hemşireler Raporu (DSÖ, 2020a), hemşirelik liderliğinin her düzeyde, özellikle hükümet ve sağlık kurumlarında stratejik düzeylerde yer almasının sağlanması için çağrıda bulunmuştur. Uluslararası Hemşireler Birliğinin araştırması (ICN, 2020), ülkelerin yalnızca %50'sinde sağlık bakanlığı bünyesinde etkili bir hemşirelik pozisyonunun (mesleki temsil eden) olduğunu ortaya koymuştur. Bu tür pozisyonlar, ulusal sağlık hedeflerine ulaşmak ve birey, aile ve toplumun sağlık hizmetlerine erişimi ve sağlık hizmetlerinin sonuçlarını iyileştirmek için kritik öneme sahiptir. Üst düzey bu hemşire liderlerinin uzmanlığı, hizmet verdiği nüfusun ihtiyaçlarını en iyi şekilde karşılamak için hemşirelik işgücünün planlanmasını sağlayarak, sağlık politikalarının geliştirilmesine ve sağlık sistemlerinin sunulmasına önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Sağlık politikasının tartışıldığı her yerde, hemşireliğin sesinin yüksek ve net bir şekilde duyulması gerekmektedir.

Pandemi, hemşireliğin değerine ve sağlık sisteminin toplumun sağlık ihtiyaçlarına daha iyi yanıt vermesini sağlamada uzman hemşirelerin bütünleyici rolüne ilişkin halkın farkındalığını artırmıştır. Geleceğin sağlık hizmeti vizyonu, uzman hemşirelerin tam uygulama yetkisini destekleyen model ve politikaları uygulamalı, savunmalı ve önermelidir.

Ayrıca, hemşirelere saygı duyulmalı, hemşireler korunmalı, desteklenmeli, adil ücret almalı ve sağlık ekibinin temel üyesi olarak görülmelidir. Hemşirelerin, işten ayrılmaları önleyecek, kaliteli bakım, insan merkezli sağlık hizmeti sunma gücüne sahip, uygun maliyetli, güvenli ve destekleyici çalışma ortamlarına ihtiyaçları vardır (DSMB 2020).

Vizyonumuz, herkes için insan merkezli, eşitlikçi, erişilebilir, yüksek kaliteli sağlık hizmeti sağlamaktır. Bu vizyon gerçekleştirildiğinde, hemşireliğin tüm sağlık planlamalarının ve kararlarının merkezinde hak ettiği yeri aldığını görmek ve hemşirelerin işi yapmak için en iyi insanlar olduğu gerçeğini yansıtmak mümkün olacaktır.

Bunların gerçekleşeceği garanti edilememekle birlikte bunlar hayal değil, erişilebilir noktalardır. Tüm bunların gerçekleşmesi için liderlerin hemşirelerin sağlık hizmeti sunma rolleri dışında, lider ve savunucu rolleri olduğunu görmelerine ihtiyaç vardır.

Hemşireler, dünyayı daha iyi hale getirecek toplumsal bir güç haline gelebilir. Bunu gerçekleştirmeyi kendimize, hizmet ettiğimiz insanlara ve ayak izlerimizi takip edecek nesillere borçluyuz.